

SLOVENSKA

vestnik

Letnik XXVIII.

Celovec, petek, 2. februar 1973

Štev. 5 (1593)

500 PREDSTAVNIKOV KOROŠKIH SLOVENCEV POUĐARJA:

Ne moremo se pogajati s tistimi

ki so vedno preprečevali rešitev naših vprašanj

Mogočen zbor odbornikov in krajevnih zaupnikov soglasno potrdil odločitve obeh osrednjih organizacij

Okoli 500 odbornikov in krajevnih zaupnikov vseh narodnih organizacij koroških Slovencev se je v ponedeljek zbralo v Celovcu na zboru, ki sta ga sklicali obe osrednji organizaciji. V trenutku, ko gre za naše pravice, ko gre za usodo našega ljudstva, smo koroški Slovenci ponovno izrazili svojo zaskrbljenost spričo dogodkov, ki smo jim bili priče zlasti v zadnjih tednih in mesecih. Izpovedali pa smo predvsem tudi svojo odločnost, da hočemo strnjeni okoli svojih organizacij nadaljevati boj za priznanje vseh pravic, ki so nam zajamčene v državni pogodbi in ustavi.

Mogočni zbor v Celovcu je bil prepričljiv odraz te naše odločnosti in enotnosti. Bil pa je z udeležbo zastopnikov iz vseh naših krajev tudi dokaz strnjivosti življenjskega prostora slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem vse od Brda pri Šmohoru do Labota, pa od Kostanj in Djekš do zadnje vasi v Karavankah. Kot tak je bil najboljši odgovor vsem tistim, ki bi nas hoteli žele „ugotavljati“ in ki bi nas želeli razpršiti na majhne otočke sredi nemškega morja.

Koroški Slovenci smo manifestirali svojo prisotnost na celotnem ozemlju, kjer avtohtono živimo skozi stoletja. Demonstrirali smo svojo pripravljenost, da se na tem ozemlju dosledno borimo za vsestransko enakopravnost.

Zboru, ki je bil prvotno predviden v običajni dvorani za zborovanja in ga je bilo zaradi množične udeležbe treba premestiti v največjo dvorano delavske zbornice, sta najprej spregovorila predsednika obeh osrednjih organizacij. Predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Franci Zwitter je poudaril, da gre za naše pravice, ki so nam zagotovljene v državni pogodbi. Na uresničitev teh pravic smo koroški Slovenci potrpežljivo čakali celih sedemnajst let. Toda kaj smo dočakali? Tri pomanjkljive zakone, ki našega položaja niso izboljšali, marveč nasprotno poslabšali, tako da smo zdaj celo še na slabšem kot pred podpisom državne pogodbe. Zato z dosedanjim zamudnim in pomanjkljivim reševanjem nikakor ne moremo biti zadovoljni, zato zahtevamo, da avstrijska vlada končno pristopi k resnemu reševanju vseh odprtih vprašanj naše narodnostne skupnosti. Pri tem koroški Slovenci slej ko prej izražamo svojo pripravljenost, da konstruktivno sodelujemo pri tem reševanju — vendar kot enakopraven subjekt svojih težej in ne kot objekt, o katerem bi barantali drugi, kakor se je to dogajalo v preteklosti.

V tej zvezi je govornik posebej zavzel stališče k vprašanju komisije, kakor jo je imenoval kancler Kreisky in v kateri naj bi — kakor je dejal dr. Zwitter — sodelovali vsi mogoči predstavniki od danskih ekspertov preko županov in zastopnikov strank tja do „slavistov“, ki zagovarjajo vindišarsko teorijo. Po dolgem posvetovanju sta se osrednji organizaciji odločili, da v taki komisiji koroški Slovenci ne moremo sodelovati, ker bi s tem uradno priznali zgodovinsko krivico, ko so nas delili na zavedne Slovence in tako imenovane „vindišarje“. To protinaravno in povsem nesprejemljivo tvorbo je pravno uvedel najprej nacizem, potem jo je prevzela druga avstrijska republika, zdaj pa naj bi jo priznali še koroški Slo-

rali še tako malenkostni zakon, ki bi vsaj v majhni meri dokazal, da na Koroškem živimo Slovenci.

„Clen 7 predpisuje, da je dejavnost takih organizacij prepovedana,“ je ugotovil dr. Zwitter. „Namisto da bi jih prepovedali, pa hočejo, da bi se mi z njimi vsedli za isto mizo. Vendar nas zgodovinske izkušnje učijo, da se s temi krogi koroški Slovenci nikdar ne moremo pogajati. Clen 7 pa tudi jasno pove, kje naj bi bili dvojezični napisi, jasno pove, da gre za teritorialni princip. Zato zahtevamo, da se naše pravice uresničijo na celotnem ozemlju, kjer koroški Slovenci že stoletja avtohtono živimo in ki je splošno znano. Točno je bilo to ozemlje znano pri zločinskem izseljevanju koroških Slovencev in poznal ga je celo krvnik Himmler, ko ga je leta 1943 proglasil za „deutsches Siedlungsgebiet“. Prav tako pa so točno vedeli za to ozemlje leta 1945, ko so uzakonili obvezno dvojezično šolo, katero so potem pri pogajanjih za državno pogodbo pred vsem svetom prikazovali kot dokaz širokogrudnosti Avstrije. In končno je bilo to ozemlje splošno znano leta 1955 pri podpisu državne pogodbe. Takrat so točno vedeli, kaj so podpisali; danes, ko bi morali izpolniti sprejete obveznosti, pa se delajo, kakor da ničesar ne bi vedeli.“

Svoja izvajanja je predsednik ZSO zaključil s ponovnim zagotovitvijo, da smo koroški Slovenci vedno pripravljene s pristojno vlado reševati odprta vprašanja. Zato jo pozivamo, da čim prej uresniči komisijo, ki je bila obljubljena lani aprila, da bo permanentno obravnavala in reševala vprašanja naše narodnostne skupnosti, ki jih je treba vedno znova prilagajati potrebam in zahtevam časa.

RESOLUCIJA

Odborniki in krajevni zaupniki vseh narodnih organizacij koroških Slovencev, zbrani na zboru v Celovcu dne 29. januarja 1973, odobravajo vse dosedanje sklepe in ukrepe obeh osrednjih organizacij v smeri internacionalizacije vprašanja slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem.

Zbor izrecno potrjuje sklep Zveze slovenskih organizacij na Koroškem in Narodnega sveta koroških Slovencev, da ne pošljeta svojih predstavnikov v komisijo, ki jo je sklical zvezni kancler dr. Bruno Kreisky, ker je vanjo imenovan tudi predsednik organizacije „Bund der Windischen“ in hkrati podpredsednik organizacije „Kärntner Heimatdienst“, to je organizacij, katerih dejavnost bi morala biti po 5. odstavku člena 7 avstrijske državne pogodbe prepovedana.

Navzoči odborniki in krajevni zaupniki narodnih organizacij pa hkrati soglasno podpirajo zahtevo obeh osrednjih organizacij po čimprejšnji uresničitvi komisije predstavnikov zvezne in deželne vlade ter zastopnikov prizadete narodnostne skupnosti, ki jo je dne 6. aprila 1972 ob priložnosti razgovora na Dunaju obljubil zvezni kancler dr. Kreisky. V smislu predloga koroških Slovencev naj bi ta komisija reševala vsa odprta vprašanja naše narodnostne skupnosti.

Tudi predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Joško Tischler je v uvodnem govoru kritično ocenil dosedanje reševanje naših vprašanj in poudaril, da je vse to reševanje šlo preko koroških Slovencev, ki smo vedno bili le predmet, o katerem so barantali. Nismo uspeli uresničiti načela, da morata ta vprašanja skupno reševati pristojna vlada in prizadeta manjšina. Zato sta se lani oktobra obe organizaciji odločili za potrebne ukrepe, da bi si s pomočjo internacionalizacije priborili pravice, ki so nam zagotovljene v državni pogodbi.

Izvajanjem obeh predsednikov je sledila izčrpna razprava, v kateri

so številni udeleženci zbora povedali svoje mnenje k vsem aktualnim vprašanjem koroških Slovencev. V ospredju je razumljivo bilo vprašanje sodelovanja slovenskih predstavnikov v predvideni komisiji. Zbor se je proti nekaterim posameznikom, ki so skušali nakazati možnosti nekih „kompromisov“, odločno in združeno izrekel proti sodelovanju v taki komisiji in s tem jasno povedal, da zdaj ni čas „separatističnih gledanj“, ampak resnost trenutka narekuje potrebo največje strnjivosti in enotnih pogledov. Pri tem je bilo poudarjeno, da organizacije, kot so Heimatdienst in vanj včlanjena društva, ne morejo biti partner pri reševanju naših vprašanj, kajti njihova dejavnost je bila in je tudi danes naperjena proti obstoju in pravicam naše narodnostne skupnosti. To je dejavnost, ki je po členu 7 izrecno prepovedana, zato je zahteva, da bi se morali s predstavniki teh organizacij vseliti za skupno mizo, za koroške Slovence naravnost izvalna in žaljiva.

Ob koncu je zbor soglasno (edino podpredsednik NSKS dr. Valentin Inzko se je glasovanja vzdržal) sprejel resolucijo, ki jo je pripravil koordinacijski odbor obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev in ki jo objavljamo na posebnem mestu. S tem je zbor odbornikov in krajevnih zaupnikov vseh narodnih organizacij potrdil dosedanje sklepe in ukrepe obeh osrednjih organizacij ter njunima odboroma izrekel zaupanje v prepričanju, da bo-sta tudi v bodoče odločno in dosledno zastopala interese slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE V MARIBORU

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

bo na povabilo obeh osrednjih kulturnih organizacij koroških Slovencev gostovalo s komedijo Antona Tomaža Linhartarja

TA VESELI ĐAN ALI MATIČEK SE ŽENI

v soboto 3. februarja ob 19.30 uri v dvorani pri Šoštarju v Globasnici; v nedeljo 4. februarja ob 14.00 uri v kinodvorani v Borovljah, ob 19.00 uri v farni dvorani v Št. Jakobu v Rožu

Na predstavo vabita KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA

Nachlese zu einem Interview

Die Kleine Zeitung ist in ihrer Grundhaltung zur Minderheitenfrage immer besserwisend, präpotent und affekthaschend; sie unterstellt in gekonnter Art, ist manchmal der Minderheit scheinbar gewogen, zum allergrößten Teil aber gegen die Minderheit eingestellt.

Jetzt hat es ihr mein dem Delo gewährtes Interview vom 21. 1. 1973 angetan. Ich scheine im Interview nur als Rudi Vouk auf. Privater, glaube ich, geht es nicht mehr. Die Kleine Zeitung macht es aber so: „Der Inspektor für das slowenische Pflichtschulwesen, Rudolf VOUK, attackiert Österreich in einem ausländischen Blatt. Was sagt hierzu der Präsident des Landesschulrates für Kärnten, L.H. Sima? Ist Vouks Stellungnahme mit seiner Funktion als Inspektor für das zweisprachige Schulwesen vereinbar?“

Nicht nur die Professoren (Kleine Zeitung vom 27. 3. 1971) haben gemäß dem Staatsgrundgesetz ein verfassungsmäßig gewährleitetes Recht auf Meinungsfreiheit, ob sie nun Dr. Veiter oder Schuldirektor Dr. Einspieler heißen, sondern wie alle Staatsbürger auch die Lehrer und auch ein Schulaufsichtsbeamter. Dieses Recht nur den Politikern und selbstverständlich auch den Herrschaften von der politischen Redaktion der Kleinen Zeitung zugestehen, widerspricht dem Artikel 7 des Bundes-Verfassungsgesetzes, der also lautet: „Den öffentlichen Angestellten, einschließlich der Angehörigen des Bundesheeres, ist die ungeschmälerte Ausübung ihrer politischen Rechte gewährleistet.“ Daß dazu etwas mehr gehört als nur die „Verwendung“ des öffentlich Bediensteten als Stimmvieh für politische Parteien, sollte auch der Kleinen Zeitung spätestens wieder seit der Affäre um den hohen Ministerialbeamten im Landesverteidigungsministerium (für den sie sich vehement einsetzte) bekannt sein, der sich vom Ressortleiter auch keinen Maulkorb umhängen ließ, den mir nun die „Kleine“ über den Kärntner Landesschulratspräsidenten verpassen möchte.

Welchen Schaden bisher Österreich die Slowenengegner und auch eine in der Ortstafelfrage immer wieder zurückweichende Regierung selbst verursacht haben — davon liest man in der Kleinen Zeitung nichts.

Die Anfrage der Kleinen Zeitung bezweckt natürlich unterschwellig den Vorwurf des Verbotenen, gar der Irredenta, denn unerhört — der Schulinspektor für das slowenische Pflichtschulwesen attackiert Österreich“.

Es ist nur die Frage, was die Redaktion der Kleinen Zeitung unter Österreich versteht! Das humanistische, völkerverbindende, weltaufergeschlossene, minderheitenfreundliche und vertragstreue Österreich oder ein antagonistisches unösterreichisches Teutonentum, das in Kärnten seit jeher eine Aversion gegen alles Slowenische entwickelt hat.

Selbst ein Rückblick in die unmittelbare Vergangenheit ist verpönt. Die deutschnationale Vorarbeit zum Erlaß des damaligen Vorsitzenden des Kärntner Landesschulrates Ferdinand Wedenig vom 22. 9. 1958, der ohne rechtliche Fundierung herausgegeben worden ist (siehe Memorandum der Kärntner Slowe-

nen vom 15. 11. 1958 zur Schulfrage), war genau so ungesetzlich, wie die Tätigkeit der Tafelstürmer des Herbstes 1972. Da die Tafelstürmer, von den zuständigen Behörden praktisch ungehindert, alle zweisprachigen Ortstafeln vernichteten und somit die Durchführung eines Bundesgesetzes zugunsten der slowenischen Minderheit verhinderten, ist die Regierung praktisch in dieser Frage eindeutig auf die Linie des KHD eingeschwenkt: Aussetzung der Aufstellung der zweisprachigen Ortstafeln! Die Regierung hat vor der Strafe kapituliert. Wie seinerzeit Dr. Schuschnigg für ganz Österreich der Gewalt gewichen war, wick Dr. Kreisky in Südkärnten der Gewalt. Die Folgen von 1938 sind bekannt, die Folgen von 1972 aber sind u. a., daß sich die slowenische Minderheit zur Durchsetzung des ihr durch die österreichischen Behörden nicht unmittelbar durchsetzbaren Rechtes an ihre Schutzmacht Jugoslawien wenden mußte, genauso, wie es die Südtiroler tun mußten und noch immer tun. Nur dürfen es die Südtiroler, mit den Augen der „heimatretuen“, „waschechten“ usw. Kärntner gesehen, jederzeit tun, ein volkstreuere slowenischer Intellektueller sollte aber nicht einmal ein Interview einer Zeitung aus Slowenien geben dürfen, da es bereits suspekt ist, wenn er einnige unumstößliche Tatsachen anführt.

Ein Interview eines Slowenen auch mit einem „ausländischen Blatt“, das dort erscheint,

Pomembna vloga TISKA, RADIA IN TELEVIZIJE

Republiško vodstvo SZDL Slovenije je prejšnji teden razpravljalo o pomembni vlogi tiska, radia in televizije ter je tozadevno sprejelo tudi ustrezne ukrepe.

Za novega direktorja ljubljanske Radiotelevizije je bil izvoljen Janez Vipotnik, dosedanji predsednik republiške konference SZDL Slovenije. Hkrati je bil za kandidata za novega predsednika republiške konference SZDL predlagan Mitja Ribičič, član predsedstva SFRJ. Novega predsednika socialistične zveze bodo izvolili na seji republiške konference, ki je predvidena za 1. marec letos.

Na seji predsedstva in izvršnega odbora SZDL je uvodoma govoril predsednik CK ZKS Franc Popič, ki je utemeljil obe kandidaturi. Posebej je poudaril, da se je prav v preteklem obdobju ponovno potrdila pomembna vloga tiska, radia in televizije. Dejal je, da današnji politični položaj narekuje potrebo po strnitvi progresivnih sil in okrepljeni prizadevanj za hitrejši napredek tiska, radia in televizije v službi samoupravljalcev.

wo das Muttervolk der Slowenen lebt, hat mit der Dienststellung des Interviewten nichts zu tun, ebensowenig wie die Dienststellung etwa des Dr. Einspieler mit seinen mündlichen und schriftlichen Ergüssen in seiner Eigenschaft als Windischen- bzw. Heimatdienstfunktionär etwas zu tun hat. Die Kleine Zeitung wird doch nicht etwa den Mut aufbringen und z. B. anfragen, ob Feldners oder Einspielers öffentliche Funktionen mit ihren Vereinsfunktionen und diese wieder mit den Artikel 7 (5) des österreichischen Staatsvertrages vereinbar sind?

Deshalb soll die Kleine Zeitung es unterlassen, verschieden Gelagertes gleichzusetzen. Die slowenische Volksgruppe lehnt ihren Eintritt in die sogenannte Ortstafelkommission nicht wegen des Privatmannes oder Schuldirektors Dr. Einspieler ab, sondern deshalb, weil er Funktionär zweier Organisationen ist, deren eindeutiges Ziel es trotz aller Wenn und Aber ist, jede für die slowenische Minderheit auch nur beschränkt günstige Regelung zu verhindern. Wenn der Heimatdienst sinnigerweise verlangt, daß „sich die slowenische Volksgruppe zunächst einmal eindeutig zum Mehrheitsvolk bekennen solle“ (Kleine Zeitung vom 9. 5. 1971), so ist das nicht mehr und nicht weniger als das unverblümte und eindeutige Verlangen auf Germanisierung, die übrigens kürzlich ein arroganter Zeitgenosse in der auch wenig wählerischen KTZ so formulierte: „Warum also wollen unsere Kärntner Slowenen unbedingt Slowenen sein, wenn sie doch Österreicher und Kärntner sind?“ — Ja, warum? Warum will denn dieser Anfrager nicht ein Zigeuner, Jude oder Pole werden? Oder ein Slowene? Und bei dieser Mentalität glaubt die Kleine Zeitung wirklich, ganz abgesehen vom terroristischen Tafelsturm, daß in Kärnten alles in Ordnung ist?

Ich möchte hier nur einige jedermann zugängliche statistische Daten aus Verordnungsblättern und Publikationen festhalten. Die Schulstatistik für Kärnten weist für das Schuljahr 1937/38 für die Pflichtschule 10.292 Kinder mit slowenischer Muttersprache aus; für das Schuljahr 1948/49 gibt es trotz allem, was inzwischen geschehen ist, noch 6.733 Pflichtschüler slowenischer Muttersprache. Im Schuljahr 1969/70 aber haben nur 2066 Schüler im Pflichtschulalter auch am Slowenischunterricht teilgenommen, wovon nicht alle slowenischer Muttersprache sind (1803 Schüler an der Volks- und Hauptschule und 263 auf der Unterstufe des Bundesgymnasiums für Slowenen). Daß ein solcher Stand für die Minderheit und ihren Bestand niederschmetternd sein muß, ist wohl verständlich.

Und jetzt frage ich nochmals: Wo sind die Ursachen für solch einen katastrophalen Rückgang? Unzweifelhaft darin, daß es jene objektiven Bedingungen nicht gibt, die der Minderheit eine ungehinderte Entfaltung ermöglichen würden (für alle Bereiche, nicht nur auf den Schulsektor eingeschränkt, also auch hinsichtlich der topographischen Bezeichnungen und Aufschriften usw.). Wie soll sich ein Angehöriger der Minderheit frei zu seiner Volksgemeinschaft bekennen können, wenn er sieht, daß sogar die Behörde vor dem deutschnationalen Druck zurückweicht? Das ist gleichzeitig die Gretchenfrage einer konstruktiven Minderheitenpolitik in Kärnten.

R. Vouk

POŠI ROKEM SVETU

REYKJAVIK — Bruhanje ognjenika Helgafelli na Vatmanskem otočju na Islandu počasi pojema, toda del skoraj zapuščenega ribiškega kraja Vasmanneyjar je že povsem izginil pod pepelom in lavo, tako da le-ta deli podobno usodo kot starodavni Pompeji. Vzhodni del mesteca, katerega 5000 prebivalcev so evakuirali, leži pod 4 metre debelo plastjo. (Pompeje je pokrila 3,6 m debela odeja lave in pepela). Komaj 300 metrov od mesteca je nastal nov vulkanski otok, visok kakih 200 metrov. Dali so mu tudi že ime „Cerkveni grič“.

NEW YORK — Minulo nedeljo je glavni tajnik OZN Kurt Waldheim ponovil svoj predlog, naj OZN izpelje program obnove in pomoči „vsemu vietnamskemu ljudstvu“. Zdej ko je sporazum o miru v Vietnamu sklenjen, postaja nujna in glavna naloga — obnova in izgradnja Vietnama. Mislil, da mora biti OZN pripravljena odigrati pri tem veliko vlogo, je poudaril Waldheim.

KAIRO — Pred dnevi je na goratem področju pokrajine Kyrenia, na severni obali Otoka Cipra, strmoglavilo letalo tipa „Iljušin 18“, ki je pripadalo letalski družbi „Egiptair“. Egiptovska časopisna agencija Men sporoča, da je bilo v letalu 15 Angležev, sedem Američanov, dva Šveda (člana mirovnih oboroženih sil OZN na Cipru) en Francez, en Kanadčan, en Irac in neka Jordanka. Dva potnika in štiri člani posadke so bili Egiptčani. Vsi potniki so pri nesreči izgubili življenje.

KARAČI — Minuli teden je pakistanski predsednik Zulfikar Ali Buto izrazil željo svoje države, da bi takoj priznala Bangladeš in odprla veleposlanništvo v Dakli. „Življenjska potreba“ Pakistana je, da prizna svojo bivšo pokrajino, je rekel Buto. Vlada utegne ta problem predložiti skupščini, je povedal pakistanski predsednik, vendar mu je ljubše, da bi tak sklep dobil podporo ljudstva.

KAIRO — Po tridnevem zasedanju je Arabski obrambni svet imenoval poveljnika egiptovske armade generala Ahmada Ismaila Alija za vrhovnega poveljnika egiptovskih, sirskih in jordanskih čet na fronti proti Izraelu. General Ali je sočasno vrhovni poveljnik oboroženih sil trojne federacije arabskih republik Egipta, Sirije in Libije.

DUNAJ — V sredo so se na Dunaju začeli pogovori med zastopniki NATO in zastopniki Varšavskega pakta o skrčenju vojaških sil v Evropi. Države varšavskega pakta so namesto Zoneve predlagale za kraj pogovorov Dunaj. Svet NATO je privolil v to. Razgovorom prisluje ves svet zelo velik pomen.

BONN — Čeprav so se predstavniki zahodnonemških pokrajin, v katerih so vlade v rokah opozicijskih politikov, v zadnjem času večkrat izrekli proti ratifikaciji sporazuma o temeljnih odnosih med obema Nemčijama, je uveljavitev sporazuma že dejstvo. Pravna komisija Bundestaga je namreč sprejela sklep, da se ratifikacija sporazuma ni potrebna, da se vanj izrečejo člani Bundestrata (druga doma zahodnonemškega parlamenta, v katerem ima opozicija večino 21 proti 20 glasovom).

LONDON — Pred dnevi so letala britanskega vojnega letalstva in atomske podmornice pričeli akcije na področju med severovzhodno obalo Irake in škotskimi obalami, da bi odkrili tujo podmornico na atomski pogon. Predstavniki ministrstva je rekel, da po tej poti plovejo sovjetske podmornice, ko se vračajo iz Sredozemlja, „mi pa to pot redno nadziramo“.

BONN — Zvezna republika Nemčija bo dodelila Vietnamu kot prvo pomoč okrog 12 milijonov dolarjev. Polevico te vsote bodo izročili glavnomu tajniku OZN, drugo pa neposredno Vietnamu. Okvirni načrt o zahodnonemški pomoči Vietnamu je sprejela vlada, kancler Brandt pa je pozval prebivalce Zvezne republike Nemčije, naj s prostovoljnimi prispevki povečajo sklad pomoči Vietnamu. Tudi Angleži so poročali, da bodo za obnovo Vietnama dali 5 milijonov funtov pomoči.

KOPENHAGEN — Pred dnevi sta danski zunanji minister Knud Børge Andersen in njegov predhodnik Paul Hartling predlagala jugoslovanskega predsednika maršala Tita za kandidata za Nobelovo nagrado za mir.

HELSINKI — Na posvetih predstavnikov vlad 34 držav v Helsinkih postopno pripravljajo okvir dnevnega reda za bodočo evropsko konferenco o varnosti. Očitno je, da bo še treba mnogo dobre volje, razumevanja in truda, predno bodo prišli do skupnih stališč. Pred dnevi je Sovjetska zveza predložila nov predlog o delu komisij — namreč o drugi fazi bodoče evropske konference, ki bi se začela in končala s sestankom zunanjih ministrov ali celo na višji ravni. Proj je bila SZ za to, da bi točke dnevnega reda zgolj nakazali, zato vidijo v njem današnjem predlogu korak k sklenitvi dogovora. Res pa je, da naj bi po sovjetskem predlogu komisija za varnost razpravljala samo o politično pravnih vidikih, ne pa tudi o vojaških.

RIM — Predsednik svetovne konference za solidarnost z vietnamskim ljudstvom Bertil Zachrisson je v pogovoru z dopisnikom Tanjuga dejal sledeče: „Jugoslavija je zelo aktivna udeleženka svetovne konference o Vietnamu, saj je to tudi v skladu z njenimi tradicijami boja za mir, neodvisnost in svobodo narodov. Kadarkoli je šlo za to, da se majhne države v svo odgovornostjo zavzemajo za stvar miru, je Jugoslavija vedno igrala veliko vlogo. Razumljivo je torej, da je tudi glede vietnamskega vprašanja zavzela takšno stališče.“

KAIRO — Generalni sekretariat arabske socialistične unije je predložil predsedniku Sadatu poročilo o nedavnih študentskih izgrediv. V njem opozarja na politično oxadje nemirov in na „politični vakuum“ na egiptovskih univerzah. Generalni sekretariat poziva k enotni dejavnosti organizacij, da obnovi politično dejavnost na univerzah. Ustanovili naj bi tudi odbore, v katerih naj bi študentje enakopravno sodelovali in kjer naj bi se dogovorili za demokracijo na univerzah.

Vedno spet je slišati o svetovljanski širini in zgledni tolerantnosti Avstrijcev. Toda za iste Avstrijce ugotavljajo tudi drugačne lastnosti: ozkosrčnost in nacionalni egoizem. Pa te lastnosti tokrat ne bomo obravnavali na primeru odnosa, kot ga kaže — recimo — večinski narod na Koroškem do manjšine, ampak na primeru odnosa Avstrijcev do tujih delavcev. In tudi ne gre za našo trditev, če navajamo, da sta ozkosrčnost in nacionalni egoizem med Avstrijci še globoko zakoreninjena, ampak za ugotovitev dunajskega župana Felixa Slavika, ki je pred nedavnim pozval svoje občane, naj pokažejo razumevanje za tuje delavce. Vsak tuji delavec prispeva k čistemu družbenemu proizvodu v Avstriji letno 100.000 šilingov in ta realnost bi morala biti vendar dovolj prepričljiva, da bi obrzdale „ozkosrčnost in nacionalni egoizem“, je menil župan Slavik.

Je pa zelo malo verjetno, da bo ta poziv zalegel. Ni pričakovati, da bo imela dosti več uspeha, kot ga je imela lanska akcija, znana pod geslom „Kolarič“. Po vsej Avstriji so nalepili velike plakate, ki so prikazovali postavnega človeka s kapo, pred njim pa žolarja, ki nedolžno vprašuje: „Imenujem se Kolarič. Tudi ti se imenuješ Kolarič, toda zakaj pravijo tebi Čuš?“ Odgovor na to vprašanje je sicer preprost, vendar neprijeten: dobrih 90 odstotkov vseh Avstrijcev ne prenaša tujih delavcev, 57 odstotkov domačih delavcev noče niti na delu niti zasebno imeti ničesar skupnega s „čušji“; tako se samo 28 odstotkov jugoslovanskih delavcev na svojem delovnem mestu v Avstriji lahko pohvali, da se

nih poškodb in na Kolariča (prispevka za tuje delavce) samo 6, pri vlomnih tatvinah na Müllerja 390 in na Kolariča le 10, pri tatvinah na Müllerja 283 in na Kolariča samo 7. Vendar pa večina Avstrijcev še vedno živi v prepričanju, da skoraj vse kriminalno zlo v Avstriji prihaja od tujih de-

Toda — kakor že povedano — zelo malo je upanja, da bo ta poziv zalegel, kajti ravno na Dunaju politika integracije tujih delavcev ni usklajena s politiko skrbi za tuje delavce in z oblikovanjem človeških odnosov Dunajčanov do tujcev. To je bilo pred nedavnim dovolj prepričljivo prikazano tudi v televiziji, ko je lahko vsak sam videl in slišal, kako „spretni“ so tamkajšnji lastniki stanovanjskih hiš, kako dobro znajo delati dobičke s tujci, katerim za pretirano visoke cene prepuščajo „stanovanja“ (beri: človeka nevrredne luknje) v zapuščenih in nehygien-skih, razvalinam podobnih poslopih.

„Kolarič“ kot človek v Avstriji potemtakem še vedno ni uspel in nobenih zanesljivih znakov ni, da bi se to kmalu zgodilo. Tako ugotavlja mariborski Večer v članku o odnosu do tujih delavcev v Avstriji ter zaključuje: Kaže, da bo v tej deželi res morala nastopiti močna kriza delovne sile, da bi domačini s kompleksom večvrrednosti začeli misliti in čutiti realneje — človeško.

Isti „kompleks večvrrednosti“ pa oblikuje tudi odnos večinskega naroda do manjšine na Koroškem in le temeljita sprememba v miselnosti bo lahko rodila tisto dobro voljo, ki je potrebna za pravično reševanje manjšinskih vprašanj.

ODNOS DO TUJIH DELAVCEV KAŽE:

Ozkosrčnost in nacionalni egoizem

STA MED AVSTRIJCI ŠE GLOBOKO ZAKORENINJENA

domačini do njih obnašajo prijateljsko.

Lepaki o Kolariču torej niso spremenili odnosa Avstrijcev do tujih delavcev. Vse je ostalo pri starem, če ni postalo celo še slabše. Operacija „Kolarič“ je pozabljena, tako kot je pozabljenega veliko tistega, kar je bilo podobno pozivom za razumevanje. In vse to kljub temu, da je lani avstrijska statistika kaznivih dejanj pokazala naslednje: na Müllerja (v tej primerjavi sinonim za Avstrijce) kot krivca je odpadlo 79 teles-

lavcev.

Nekateri krogi v Avstriji se sicer zavedajo tega nezdružnega položaja, zato si vedno znova prizadevajo za tako imenovano „integracijo“ tujih delavcev. Bojijo se namreč, da bi tuji delavci nekega dne utegnili zapustiti deželo, kjer niso deležni potrebne človeške topline in razumevanja in tako spraviti avstrijsko gospodarstvo v zelo kočljiv položaj. V okviru teh prizadevanj nedvomno sodi tudi uvodoma omenjeni poziv dunajskega župana Slavika.

Iskreno se veselimo obiska

gledaliških umetnikov iz Maribora

V soboto in nedeljo bo gostoval pri nas na Koroškem ansambel Slovenskega narodnega gledališča v Mariboru. Kot gost Slovenske prosvetne zveze in Krščanske kulturne zveze bo v Globasnici, Borovljah in Št. Jakobu v Rožu uprizorili komedijo Antona Tomaža Linharta „Ta veseli dan ali Matiček se ženi“.

Premiera mariborske uprizoritve „Matička“ je bila leta 1971 in že istega leta je mariborsko SNG s tem komadom doživelo lep uspeh tudi na Boršnikovem srečanju (festivalu vseh slovenskih poklicnih dramskih gledališč), kjer so prejeli nagrade režiser Voja Soldatovič ter igralca Arnold Tovornik in Peter Ternovšek.

Zato smo lahko prepričani, da bo obisk mariborskih gledaliških umetnikov tudi za nas edinstveno kulturno doživetje. V tem smislu hočemo drage goste sprejeti v naši sredi res prisrčno, navdušeno in bratsko.

O premieri leta 1971 je tisk v Sloveniji obširno poročal. Tukaj povzamemo glavne misli iz članka, ki ga je takrat objavil D. Jančar v mariborskem Večeru pod naslovom „Igra z igro“:

Tistih nekaj pikrih v MATIČKU o revnih in bogatih, pravzaprav o garanju revežev, da si lahko bogatejši brezdelje privoščijo, ne more in ne sme biti vzrok za današnje zgodovinske in sociološke in politološke in ne vem še kakšne vse teze o bistvu te komedije prav v njenem svobodomiselnju, naprednosti in podobnem. Njen nekdanji učinek (podpiran še z zelo razširjenim zmotnim mnenjem, da gre zgolj za navaden prevod francoske „puntarske“ igre in ne za popolnoma novo delo, spodbujeno z znano temo)

je bil takšen, aktualna zbadanja oziroma namigovanja (predvsem Matičkova) so močneje odmevala kot komedijska (enota) celota sama. Danes pa je stanje drugačno — socialno kritična poantiranost zveni v prazno, učinkuje pa igra.

Seveda veljajo zgornje trditve zgolj za živo teatersko prakso in ne za literarnozgodovinska ter gledališko-preteklostna razmišljanja, ki ne morejo in ne smejo mimo Matička, kakršen je bil nekoč, njegovega nekdanjega namena in pomena. Današnje gledališko občinstvo pa zanima nekaj popolnoma drugega — kaj nam lahko ta tekst ta hip, ne bom rekel „pove“, pač pa „ponudi“ kot izhodišče za pristno gledališko doživetje. „Ponudba“ je pestra in kakovost-

na — živa, iskriča ter zanimiva igra o pravzaprav vsakdanjem in banalnem, o verižnoreakcijskih komplikacijah, o padanju v slogu v vrsto postavljenih domin, o pogojenosti in kolobarjenju težav, skratka o „učbeniško znanem“, kar izziva zahteva po uprizoritvenem „obračunu“ s to danostjo. Seveda je naša igra tudi „sporočajoča“ o dobrih, bistrih, preprostih ljudeh in pokvarjenih, topoglavih gosposkih. Toda ta komponenta ima izrazito obrobno funkcijo, kljub možnim paralelam z današnjim dogajanjem. Pomembna je iskriča komedija o Matičku in Nežki, ki jo ljubi, in baronu, ki zalezuje Nežko, zapletenih, skupaj z drugimi figurami, v hudo zavozlan klopčič — večni preizkusni kamen vseh slovenskih gledališč in gledališčinikov, ki ga preskakujemo na zelo različne načine.

Mariborski, Soldatovičev „Matiček 71“ skuša biti dvojno igriv — razigran sam po sebi in obenem poigravajoč se s to že kar preveč znano razigranostjo. Zapisal sem — skuša biti, ker je druga uprizorjalska tendenca (igra z igro) bolj nakazana kot odločna in pogumno izpeljana, na začetku skoraj neopazna, s približevanjem koncu predstave pa vedno bolj otipljiva. Prva, razigranost kot taka, pa je uspešno predstavljena, čeprav, vsaj na premieri, še ne dovolj sproščena in razposajena — prava smer, vendar še premalo prodorna.

Igra z igro ni bila demonstrirana samo z zunanjim, „streznujočim“ prijemom, s tehničnim deziluzionizmom, temveč tudi — in to je poglavito — z zamisljivo in izvedbo igralskih stvaritev. Seveda v okviru že prej omenjene ekspanzivnosti, ki bi lahko bila nekoliko močnejša. Pomagali pa so ji panjsko končnična, igriva scena Svete Jovanoviča in Melite Vovk Stihove ter slikaniško živi in sončni kostumi Mije Jarčeve.

Vse glavne komponente so bile torej v pretežno posrečenem soglasju — čutiti je bilo prizadevanje v smeri igre z igro. Na igralski ravni je to najbolj uspelo Bredi Pugljevi in Minu Kjudrovi. Rado Pavalec in Peter Ternovšek sta se precej približala temu cilju. Arnold Tovornik in Pavle Jeršin sta bila samosvoje učinkovita. Anica Sivčeva, Janez Klasinc, Boris Brunčko in Volodja Peer pa so predstavljali karikirani del predstave, režijsko preveč napihnjen in zato rahlo moteč.

Motilo je, na primer, pri vlogi Žučka, ustvaril jo je Volodja Peer, predvsem pretiravanje s karikiranjem, ki se je že spreminjal v spakovanje. Škoda, ker ta imenitni komedijant ni skrojil svoje vloge z več občutka za mero. Janez Klasinc je bil Budalo z Žučkovemu podobnim predznakom — preveč je bilo razspavanja sicer sprejemljivih burkaških domislic, kar

zvedel. Zlata se drži navadno kri stoletij, zato prinaša nesrečo, je menil. Zdaj je bil prepričan, da je to skrivnost, za katero ne smeta vedeti dva. In nehote je pomislil, da je prav on tisti, ki je odveč. Če bi bil imel podpolkovnik pošten namen, bi bil nadaljeval uradno preiskavo, ki jo je sam ustavil. Prepovedal je vsako delo z ljudmi, prek katerih je peljala sled. Sam jih je vzel na zvezo in napravil križ čez sumničnja, ki so jih bremenila.

Toda o tem bo molčal. Kdo ve, kdo je za njim. O tem ni razpravljati niti z generalom, čeprav je ta sam namigoval na stvar.

Njegovo razmišljanje o zlatu je pretrgala zamolka eksplozija. Okno je prežaril ognjen sij. Stekla so zažvenketala. Planil je pokonci in zmeden hlastal po strojni pištoli, ki jo je vedno polagal na stol pri postelji, da jo je lahko dosegel z roko.

„Mina v poveljstvu! ... Verfluchte Teufel!“
Z orožjem v rokah je bil bolj miren. Stopil je k oknu. Nad skrivenčenimi krošnjami drevja, ki je obraščalo hotel ob jezeru, se je dvigal steber dima in se razblinjal v blede oko noči. Na več krajih so se oglasile strojne.

„Za strah streljajo ... Prekleti tepcil! Napravili bodo popolno zmedo.“

Roj raket in svetlobnih pramenov reflektorjev je oživil trepetajoče sence po jezerskih valovih. Čakal je. Še na misel mu ni prišlo, da bi stekel na poveljstvo, čeprav ga je zaskrbelo, da bodo zgoreli njegovi akti in kartoteke. Računal je, da ga lahko kdo od Nestorjevih ljudi ali Tončkovih vosovcev čaka v parku. Po svojih zaupnikih je bil zvedel, da imajo nalogo čimprej opraviti z njim. Te vesti ni bil prav nič vesel.

Zazvonil je telefon ... Zvedel je, kar je slutil, in zahteval patroljo. Tudi tega ni maral tvegati, da bi ga ustrelil kakšen sonarodnjak, tak z razrahljanimi živci.

OBJAVA SLOVENSKE GIMNAZIJE

Zvezna gimnazija za Slovence v Celovcu sporoča:

1. Po posebnem odloku Zveznega ministrstva za pouk in umetnost naj prijavijo starši svoje otroke, ki jih želijo dati v šolskem letu 1973/74 na gimnazijo, takoj po končanem prvem semestru tega šolskega leta, to je od 10. 2. 1973 do najkasneje 28. 2. 1973, ravnateljstvu Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu. Ob prijavi za sprejem je treba predložiti ravnateljstvu spričevalo prvega semestra 4. razreda ljudske šole, rojstni list in dokaz avstrijskega državljanstva.

2. Pravočasno prijavljeni učenci, ki bodo ob koncu šolskega leta 1972/73 po oceni ljudskošolske konference sposobni za vstop v prvo vrsto glavne šole (ERSTER KLASSENZUG), bodo sprejeti na gimnazijo brez sprejemnega izpita.

3. Prijavljeni učenci, ki ne bi dosegli tako dobre ocene, bodo morali delati sprejemni izpit. Za sprejemni izpit, pri katerem bo izpitna komisija gimnazije presodila sposobnost učenca, bo treba otroka ponovno prijaviti v prvi polovici junija 1973. Sprejemni izpiti bodo en teden pred koncem šolskega leta.

4. Konec maja 1973 bo vodstvo ljudske šole javilo gimnaziji učni uspeh vseh učencev, ki so se prijavili za vstop v gimnazijo. Nato bo ravnateljstvo gimnazije pravočasno obvestilo starše o sprejemu učenca oz. o potrebi prijave k sprejemnemu izpitu.

5. Zakasnele prijave bodo v izjemnih primerih še možne s posebnim dovoljenjem Deželnega šolskega sveta. Zato ravnateljstvo vse starše še posebej opozarja, naj ne zamudijo zgoraj navedenega roka za prijavo.

6. Za vstop v višje razrede je potreben razgovor z ravnateljem.

Prijave za sprejem v gimnazijo lahko opravite osebno v šolski pisarni ali pa se obrnete pismeno na naslov: Zvezna gimnazija za Slovence v Celovcu, 9020 Klagenfurt, Lerchenfeldstraße 22.

Ravnateljstvo

„Stol v petih tisočletjih“

V razstavnih prostorih Narodnega muzeja v Ljubljani (Trg revolucije 18) je bila prejšnji teden odprta zanimiva kulturnozgodovinska razstava z naslovom „Stol v petih tisočletjih“.

Na razstavi je razvrščenih po slogovnih skupinah 92 stolov, ki so jih izbrali po temeljitem pregledu in preučitvi približno 350 kosov, ki jih hranijo slovenski muzeji, graščine, cerkve in zasebna stanovanja. Kljub hudim izgubam, ki so jih utrpeli med vojno, je na slovenskem ozemlju ohranjenega še dovolj gradiva, da lahko ponazori razvoj stolov od začetka 16. stoletja do sodobno oblikovanega sedežnega pohištva v Sloveniji. Zgodovinski del razstave je omejen na plemstvo in meščanstvo, medtem ko stoli, s katerimi so bili opremljeni kmečki domovi, na tej razstavi niso obravnavani, ker predstavljajo študij zase in sodijo na področje etnografije. Marsikateri stol na razstavi presega lokalno kvaliteto in bi ga lahko uvrstili med odlične primer-

ke sedežnega pohištva v evropskem merilu.

Kot dopolnitev prikaza je na 25 fotografskih povečavah prikazan razvoj stolov od egipčanskih vladarskih prestolov, upodobitev stolov iz ilirskega kulturnega kroga, stare Grčije, Rima, zgodnjega srednjega veka, romantike in gotike pa do najstarejšega ohranjenega stola v Sloveniji iz začetka 16. stoletja.

Razstavo dopolnjuje bogato ilustriran katalog, v katerem je višji kustos v Narodnem muzeju Vesna Budič poleg daljšega članka o historičnem in stilnem razvoju stola orisala tudi pregled sedežnega pohištva na slovenskem ozemlju. Poglavje o sodobnem oblikovanju sedežnega pohištva v Sloveniji pa je podal umetniški zgodovinar Stane Bernik, ki je na razstavi z izborom eksponatov načel problematiko oblikovanja stola v Sloveniji od Plečnika do plastičnih počivalnikov Oskarja Kogoja.

V Ljubljani bo razstava odprta do 20. marca, potem pa jo bodo prenesli tudi v Zagreb in Maribor.

je utesnjevalo lik, obenem pa drobilo „Matička“ — igro z igro. Boris Brunčko je igral Zmešnjavo kot karikaturu karikature, skratka prehudo veriženo (režija!). Anica Sivčeva je predstavila Jerco kot zelo hrupno in vihravo dekle, ki blekne, kar ji pač pride na jezik — torej kot oster komični lik, ki mu je treba priznati, da je sam po sebi posrečen, da pa deluje nekoliko tuje v tako zamišljeni predstavi.

Podobne misli se porajajo o Gašperju Arnolda Tovornika. Bil je imeniten, čim se je pojavil na odru, je že prevzel gledalstvo, čeprav nekoliko drugače, kot pa bi bilo treba, da bi bila vloga v popolnem sozvočju z osnovno zamisljivo uprizoritve (zamisljivo, ki ji, to je treba poudariti, ni popolnoma zvesto sledil niti režiser sam). Pavle Jeršin je bil baron podobnega „porekla“ — markanten in učinkovit, odsko sproščen in prodoren, vendar še ne popolnoma zlit s tistim, kar je delalo iz te predstave nekaj novega, svežega.

Peter Ternovšek je ustvaril razigrano poigravajočega se Tončka — večinoma zelo sugestivnega, pevsko posrečenega, predvsem takrat, kadar

(Konec na 5. strani)

Velike proslave

ob 400-letnici
hrvaško-slovenskega
kmečkega upora

Tako v Sloveniji kot v Hrvaški bo letošnje leto v znamenju proslav, ki jih bodo priredili ob 400-letnici velikega hrvaško-slovenskega kmečkega upora, posebej na Slovenskem pa tudi 500-letnici kmečkih puntov.

V bližini ljubljanskega gradu bodo ob tej priložnosti postavili spomenik kmečkim puntarjem. To bo okoli štiri metre visoka figuralna kompozicija kmetov-upornikov; spomenik bo izdelal znani slovenski kipar Stojan Batič.

Poleg tega pa bodo v obeh republikah pripravili celo vrsto prireditev, znanstvenih seminarjev in drugih manifestacij, ki bodo obudile spomin na junaško dobo v zgodovini slovenskega in hrvaškega naroda, ko se je kmečko ljudstvo dvignilo v boj za svoje pravice.

Topotanje škornjev pod oknom in blesk čelad sta mu vrnila pogum. Z njimi je odšel do hotela. Poveljstvo je bilo že obkoljeno. Nekatere nesrečnike, ki so popivali nekoliko dlje, so že potegnili izpod ruševin in jih odpeljali. Vsi stanovci hotela so zapustili poslopje. Nastopil je specialni oddelek z aparati za odkrivanje min in začel preiskovati prostore.

Wolf se je napolnil k poveljniku in obema inšpektorjema, ki so iz primerne razdalje vodili preiskavo. Pod nogami mu je hrstelo razbito steklo. Zadovoljen je bil, da bodo v Berlinu videli, kako trda jim prede v tej deželi.

Inšpektorja sta blede in utrujena strmela v ruševine, kjer je zijala praznina. Stena se je zrušila na mize, kjer so prej sedeli pri večerji.

„Kakšna sreča,“ je dejal Wolf. „Takšna, kot jo je imel führer že dvakrat. Kdo ve, komu se imamo zahvaliti ...“

„Vam prav gotovo ne,“ ga je rezko zavrnil podpolkovnik Perst in ga sovražno ošvrknil z očmi.

„Oprostite, gospod podpolkovnik. Žal, nisem bil zadolžen za neposredno varnost štaba. Moja opozorila so podcenjevali ...“

„Prosimo vas, da sedaj ne razpravljate o tem,“ mu je segel v besedo mož iz Berlina in rezko dodal: „Krivi ste vsi skupaj ... in tudi odgovorni!“

Ker so predvidevali možnost eksplozije tempiranih min, niso spustili v poslopje nikogar.

Noč je šla k vragu. V svit bledega jutra so prihrumeli kamioni s policijo in jetniki iz Begunj. Pred vhodom v hotel so zacvilile zavore. Na rezka povelja so poskakali jetniki z avtomobilov in se preplašeno ozirali po naperjenih ceveh in sovražnih pogledih. Mislili so, da jih bodo takoj postavili k steni in jih pobili. Tedaj so jim dali lopate in krampe, ki jih je pripeljal zadnji kamion.

STONE SVETINA

162

UKANA

DRUGA KNJIGA

Res pa je tudi to, da nikoli ni bil navdušen nad stranko, še manj pa nad njenimi voditelji, gobezdachi in stremuhi vseh vrst, ki so „falirali“ pri študiju in se zato spečali s politiko. Res so mu bili zopni: natakariji, brivci, hišniki, pleskarji, poštarji, novinarji in učitelji, ki se gredo veliko oblast in zvone s praznimi glavami, delajo pa drugi. Oblikovali so oligarhijo, v kateri vdružujeta ravnotežje samo strah in zavist. Včasih, ko je bil še manj previden, je rekel kakšno resnično o njih, kar so mu pa hudo zamerili, tako da se kljub uspehom ni mogel dvigniti v stranko. Zapekla ga je vest: pred desetimi leti je v družbi ožjih kolegov dejal — bil je precej vinjen — da je Mein Kampf dolgočasno branje. Nekaj opazk pa je zletelo tudi na nekatere izmed zdaj vodilnih mož. Morda ga je kdo izdal. Vse bo utajil. Tudi to, da je prekoračil pooblastila pri zvezah s partizani.

Ob tem premišljanju se je spomnil poveljnika, s katerim sta si bila sprva dobra prijatelja. Nenadoma pa ga je mož zasovražil. To se je zgodilo takrat, ko je zvedel, da podpolkovnik na lastno pest pridno proučuje, kje je skrito judovsko zlato, ki je že nekaj let pred polomom države prihajalo čez Karavanke po raznih kanalih iz rajha in Avstrije. Zlato je vedno bolj boleče obremenjevalo tudi njegovo zavest. Privlačilo ga je kot demonska ženska, pri kateri slutiš pogibel, pa se ji kljub temu ne moreš upreti. Sprava ni maral misliti nanj in najraje bi bil pozabil, kar je

Prešernovo proslavo

ki bo v petek 9. februarja 1973 ob 20. uri v modri dvorani Doma glasbe v Celovcu

Na sporedu bodo

- Slavnostni govor
- Recital pesmi Andreja Kokota (ob izidu njegove pesniške zbirke in pesniških listov)
- Koncert, na katerem bodo sodelovali operna solista Božena Glavakova in Ladko Korošec ter pianist prof. Igor Dekleva.

Ljubitelje slovenske besedne in glasbene umetnosti vabimo, da se proslave udeležijo v čim večjem številu. Z udeležbo na Prešernovi proslavi bomo izpričali povezanost z narodno celoto.

O d b o r

„Koroška v pesmi, plesu in besedi“

Dober odmev na televizijsko oddajo

Kot znano je ob gostovanju koroških kulturnih skupin Slovenske prosvetne zveze novembra lani v Kranju ljubljanska televizija posnela celotno prireditev ter jo v dveh delih pred nedavnim oddajala na svojem sporedu.

Gostovanje kulturnih skupin ni bilo samo lepo doživetje za nastopajoče, ampak je zapustilo lep vtis tudi pri številnih obiskovalcih

ČESTITAMO!

Pred nedavnim je v krogu svoje družine v Svečah v Rožu praznoval petdesetletnico strokovni nadzornik za slovensko srednjo šolo in podpredsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Valentin Inzko. Jubilantu iskreno čestitamo!

Blato pri Pliberku

Pred nedavnim je v celovski bolnici umrl znani narodnjak in pevec Lipej. Zaslužil je, da se ga spomnimo v našem listu, katerega je vedno rad prebiral.

Njegovi starši so prišli iz okolice Slovenj Gradca in kupili pod Bregami ob Dravi majhen mlin. Mleli so za okoliške kmete, obdelovali polje in prevažali potnike s čolnom preko Drave. Tam so potekala otroška leta našega pokojnika. Kot mladenič se je šel učiti za mlinarja h Kilnu na Bistrici. Ta hiša je od nekdanj narodno zavedna, oče je bil občinski odbor-

tega reprezentantnega nastopa. Prav tako pa je nastop naših pevskih zborov, ansamblov in književnikov našel lep odmev pri gledalcih ljubljanskega TV sporeda. To je razumljivo, saj v tako vsestranskem pogledu koroški Slovenci doslej še niso bili predstavljeni slovenski televizijski publiko. Zato tudi ni čudno, da uredniki ljubljanske televizije dobivajo številna vprašanja, kdaj bo na sporedu spet kaj s Koroške.

Slovenska prosvetna zveza bo v sodelovanju z ljubljansko televizijo skušala izdelati ustrezen program. Ponovna možnost za nastop v ljubljanski televiziji bo brez dvoma tudi lepa pobuda za delovanje naših kulturnih skupin.

nik, mati pa zavzeta kulturna delavka pri prosvetnem društvu v Šmihele. Tudi Lipej se je vključil v prosvetno dejavnost. Izposojeval si je slovenske knjige iz društvene knjižnice, sodeloval pri pevskem zboru v cerkvi in v prosveti ter postal eden najboljših igralcev šmiheleškega odra. Bil je med prvimi uprizoriteljmi Miklova Zale, sodeloval je pri gostovanjih igralcev pri sosednjih društvih in pel z zbori tudi v zamejstvu.

Služba v mlinu mu je zdravstveno škodovala, zato je menjal poklic. Delal je v opekarni, na polju in v žga-

narni pri Metnicu. Med vojno so ga prisilno zaposlili spet v nekem mlinu v Velikovcu, njegovo mater in sestro pa so poslali v izseljeništvu. Po končani vojni se je vrnil na Blato in se poročil z Liziko Šumah. Posvetil se je javnemu delu. Postal je podžupan obnovljene občine Blato in stopil v občinsko službo. Lipej se je vedno potegnil za ljudi, ki so bili v stiski, pa čeravno to marsikomu ni bilo po volji. Vedno je zagovarjal pravico ponižanih in razžaljenih. Njegov veliki vzornik mu je bil vsa leta Ivan Cankar.

Ker za svoja prizadevanja pri takratnih občinskih politikih ni našel razumevanja, je zapustil službo in šel delat na razna gradbišča. Delal je pod Großglocknerjem, pri gradnji elektrarn v Kazazah, v Rožu in drugod. Pred petimi leti je šel v pokoj in se ves posvetil slovenski kulturi ob branju knjig in poslušanju slovenskih radijskih oddaj. Imel je naročeno Mladje, Tovariša in naše domače liste. Bil je član potujoče knjižnice v Pliberku. Posnemal je slovenske oddaje in pesmi na trak.

Zahrbtna bolezen je prekinila mirno življenje upokojenca. Zadnje leto je veliko trpel. Iskal je pomoči na Dunaju in v Celovcu, kjer pa je umrl. Dragi Lipej! Živel si po geslu velikega Cankarja — Mati, domovina, Bog. Tvoja zvestoba do domovine nam bodi vzor! Naj ti bo poplačano za vse tvoje delo in prijaznost do soljudi! Tvoji vrstniki in znanci te bomo ohranili v blagem spominu.

M. K.

LANI NOV REKORD DRAVSKIH ELEKTRARN

Avstrijske dravske elektrarne (ÖDK) so tudi v letu 1972 beležile rekordno proizvodnjo električnega toka in sicer 3,767 milijarde kWh, kar je okoli 100 milijonov kWh več kot v letu 1971. Avstrijske dravske elektrarne so med avstrijskimi proizvajalci tako ponovno zavzele prvo mesto. Na drugem mestu so bile Avstrijske donavske elektrarne, ki pa so proizvajale za 242 milijonov kWh manj toka.

V nasprotju s severnoalpskimi rekami, ki so zaradi suše imele v letu 1972 za 40 odstotkov manj vode, je imela Drava v istem času za 4 odstotke več vode kot navadno. Zaradi tega so vodne elektrarne ÖDK proizvedle v letu 1972 okoli 280 milijonov kWh več toka kot v prejšnjem letu. Zato pa je bila proizvodnja kaloričnih elektrarn za 180 milijonov kWh manjša. V letu 1972 so v kaloričnih elektrarnah Avstrijskih dravskih elektrarn porabili okoli 2 milijona ton premoga. Koncem leta 1972 je zaloga premoga znašala 740.000 ton.

Uspele sankarske tekme

Slovenskega prosvetnega društva „Zarja“ v Železni Kapli

Športna sekcija Slovenskega prosvetnega društva „Zarja“ v Železni Kapli je minulo nedeljo priredila sankarske tekme, tokrat že sedmič po vrsti, kar je, če pomislimo, da letno priredi še smučarske tekme, že lep uspeh na področju športne dejavnosti v društvu. Že samo dejstvo, da se je na štartu pri Gregorju v Lepeni zbralo 82 tekmovalk

Slovensko prosvetno društvo „Srce“ v Dobrli vasi vabi na

KULTURNO POLITIČNO PREDAVANJE

v nedeljo 4. februarja 1973 ob 19.30 uri v hotelu Rufar v Dobrli vasi.

Predavata vladni svetnik dr. Pavel Apovnik in predsednik SPZ Hanzej Weiss o narodnem boju Lužičkih Srbov.

K številni udeležbi vabi

O d b o r

in tekmovalcev, zgovorno priča o priljubljenosti te športne panoge med prebivalci v Železni Kapli in okolici.

Tekmovali so v štirih skupinah in sicer moški, ženske ter fantje in dekleta. Točno ob napovedanem času so se po 850 metrov dolgi progi spustili prvi tekmovalci proti cilju pri Hudopisku. Vzdržali so proge se je nabralo lepo število gledal-

cev, ki so spodbujali posamezne tekmovalce sankarce, ki so se spuščali proti cilju. Tu moramo izreči priznanje organizatorjem tekme, to je športni sekciji društva „Zarja“, saj so odlično pripravili tekmovalno progo, za kar je bilo treba veliko požrtvovalnosti. Pa tudi drugače je organizacija bila v redu. Poskrbljeno je bilo celo za jedajočo in pijačo, tako da so tudi navijači lahko šli po okrepčilo. K izredno dobremu razpoloženju na tekmi pa je brez dvoma pripomoglo lepo sončno vreme, tako da so organizatorji tudi v tem oziru imeli srečo.

O izidu tekme poročamo na športni strani našega lista, vendar naj tu omenimo, da je najboljši tekmovalac dneva bil Florijan Miklav, ki je s to zmago osvojil tudi prehodni pokal, ker je pri treh tekmah po vrsti dvakrat zmagal. Pri ženskah je prvo mesto zasedla Urši Pavel, pri mladinkah Marija Dolinšek, pri mladincih pa Valentin Smrtnik.

Podelitev nagrad je bila pri Rastočniku v Lepeni, kjer je nagrade podelil predsednik tekmovalne komisije šolski ravnatelj Johann Stosier. S tem pa prireditelj že ni bila končana, kajti potem se je šele začel veseli del. Najprej je zaplesala društvena folklor. S srečolovom in veselim rajanjem ob zvokih Fantov izpod Obirja je prireditev trajala v pozne večerne ure.

SLOVENSKO PROSVETNO DRUŠTVO „ZARIJA“ V ŽELEZNI KAPLI vabi na

6. smučarske tekme

v nedeljo 4. februarja 1973 v Lepeni pri Železni Kapli. Tekmovalce bo pri Dimniku v Lepeni in sicer v slalomu v dveh tekih. Tekmujejo v sledečih skupinah:

SOLARJI, rojeni 1960 in mlajši

MLADINCI, rojeni 1956—1959

SPLOŠNA SKUPINA, rojeni 1942—1955

STAROSTNA KATEGORIJA, rojeni 1941 in starejši

Štartni prispevek za mladince znaša 10, za odrasle pa 20 šilingov. Tekmovalci se zberejo ob 12.30 uri na cilju pri Dimniku, kjer prejmejo štartne številke. Le-te bodo delili brez izjeme samo do 13. ure. Štari je ob 13.15 uri. Vsak tekmuje na lastno odgovornost. Razglasitev rezultatov in podelitev nagrad bo po končani tekmi v gostilni Rastočnik v Lepeni.

Prijatelji zimskega športa in našega društva iskreno vabljeni!

O d b o r

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

Visokorasli policijski major Helm je ob vходу, kamor je izginjala kolona z orodjem, ihtavo kričal:

„Los! Los! Los! Schneller! Vse to nam boste lepo počistili, preden vas bomo postrelili. Vi, lumpije, pomagati band, usranci...“

Bledi, prepadeni in razcapani jetniki so se nemudoma lotili ruševin. Cijazili so opeko in raztreščeno tramovje, nakladali samokolnice in se plaho ozirali v kordon policistov.

Major Wolf je zamišljen odšel po stopnicah v prvo nadstropje, kjer so bile pisarne njegovega urada. Zaradi raztrgane električne napeljave se železna vrata niso več odpirala s pritiskom na gumb. Odrinila sta mu jih dva mrka stražarja. Po dolgem hodniku se je napotil do svoje sobe. V kotu je v podu zijala velika luknja, stena pa je bila razklana in osmojena. Zastrmel se je v praznino, izpod katere je med zadušljivim prahom donelo žalostno žvenketanje lopat in krampov. Sedel je na stol in se z obema rokama prijel za čelo. Rahla tesnoba ga je zgrabila okoli srca in težko je dihal. Zdaj, ko je koščena roka Vosa segla že v njegov brlog, se ne bo nikjer več počutil varnega. Tudi njegova samozavest je bila razrušena kot poveljstvo. Razbitine njegove sobe so se mu zdele podobne luknji v torpedirani ladji, skozi katero nezadržno vre voda. Kdo ve, če jo bodo mogli in znali ustaviti?

Zagledal se je v sveženj raztrganih električnih žic raznih barv, ki so vodile do njegovih telefonov. Spominjale so ga na prerezane žile zmrcvarjenega telesa. Nestrpnost je čakala, da bodo tehniški spet vzpostavili telefonsko zvezo. Nujno mora poklicati generala. V ušesih mu je zvenel njegov rezki, posmehljivi glas in bal se je njegove zajedljive graje, toda potreboval ga je kot še nikoli.

Dvignil je pogled in se zazrl skozi okno. Grajsko skalo je oblival svit jutranjega sonca. Nad jezerom je lebdela rahla meglica, iz katere se je dvigal otok s cerkvijo kot

privid novega upanja v soparnem dnevu. Zaželel si je, da bi bile ščuke te dni razdražljive in bi rade prijemale. Ena sama izmed njih, dovolj velika, lepa in blesteča, bi lahko premaknila jeziček na tehtnici sreče od poveljnikove na njegovo stran.

13

Vsak dan redkejši topovski strelji po obodu hribovja so naznanjali osvobojenemu ozemlju, da nemška poletna ofenziva pojenjuje.

Brigada se je spet zakopala na obronke pod obmejnimi gorami in branila Cerkljansko. Borutova četa je bila na prednjem položaju brigade. Prebivala je v podzemski kasarni nad zaselkom Robidnico. Vzpetine nad njo je prepregla z jarki in napravila mitralješka gnezda.

Ko se je bataljon vračal s Pokljuke, je v Bohinju obiskal nemške turiste v hotelu Bellevue nad jezerom. Opremil se je s koci in rjuhami in postavil po gozdu nič koliko belih šotorov. Bojna morala in zadovoljstvo sta bila na višku. Na pohodu čez Jelovico je bataljon napadel še železniško postajo Otoče in miniral progo. Med umikanjem jo je sredi žičnih ovir skupil Gaber. Ranjenega so pustili terencem, da so ga spravili v bolnišnico. V četi so bili vsi veseli, da so se ga končno znebili in da ne bo več treba paziti nanj. Od kod je priletela krogla, ni nihče spraševal. Najbolj pa je bil vesel Jelen. Kar nekam pomladil se je, odkar se mu ni bilo več treba pripraviti z Gabrom, ki je bil na tistem pridobival nekatere borce na svojo stran.

Borut je bil zadovoljen, ker se je četa izdatno izpopolnila z novimi borci. Brigada je spotoma mobilizirala vse terence, ki niso imeli od pokrajinskega odbora odobrenih mest v zalednih enotah. V zaledju se je nagnetilo ljudi čez razumno mero, vtem ko jih je bilo v bojnih enotah premalo.

Dobili so tudi nekaj dezertirjev iz nemške vojske, ki so jih bili najbolj veseli, ker so bili že izurjeni vojaki. Kot partizan se ni dal nihče izmed njih ujeti, ker ga je čakala gotova smrt. Četa je dobila tudi dve angleški strojnici tipa Bren.

Kakor da bi sovražnik čutil sveže moči, jih je pustil pri miru. Poslušali so odmev bojev brigad in se dan za dnem urili z orožjem. Borut, Vojko, Pajk in Keča so vodili četo vzorno, vse drugače kakor svoj čas Orlov. Zdaj je povsem zmagal Pajkov strpnost in človeški odnos, saj je bil ta kovač demokrat v pravem smislu besede. Temu primerno je bilo tudi vzdušje med borci. Za godrnjače ni bilo mesta v četi, k zavestni disciplini so priganjali borci sami, v glavnem pa so naloge izvajali prostovoljno. Vsako jutro so vstali s svitom in se osvežili z jutranjo telovadbo. Čeprav so nekateri imeli ta ukrep za neumnost, se je pokazal za koristnega, saj je večal telesno vzdržljivost. Vsi, ki niso bili v patroljah ali na opazovalnicah — v krošnjah visokih dreves — so na ploščadi pred podzemsko kasarno ali v eni izmed kasarnskih sob redno poslušali vojaška in politična predavanja, potem pa so se urili v ravnanju z orožjem. Borut je v kratkem s pomočjo Jelena in Travnikarjevega naučil vse borce ravnati s strojnico. Vadili so tudi v metanju ročnih granat, Vojko pa jih je učil raznih zvijačnih prijemov v borbi iz bližine, ugonabljanja s hladnim orožjem in judo prijemov.

Hkrati so patrolje vdirale v dolino, od koder so prinašale prvi krompir, zgodnje sadje in cela solata. Nande se je odlično izkazal pri kuhi. Ano, ki mu je pridno pomagala, je izučil za imenitno pomočnico. Pripravljal je taka kosila, da je šel o njih glas noter do brigadnega štaba. Mnogi so poizvedovali o izvorišču četnega „komunizma“, toda konspiracija v četi se je razvila do takšne stopnje, niti Orlovu ni uspelo dognati, kaj je res. Kadar je obiskal četo, so mu postregli z dokaj skromnim kosilom. Bil je jezen, ker je o četi zvedel več pri štabu brigade kot v bataljonu. Tudi

Naši študentje na Dunaju

kritično spremljajo delo narodnih organizacij

Doživetje v brnškem lokalu

Politično delo, ki gradi edinole na nacionalni podlagi, je nesmiselno. Narodno-politična organizacija, ki ne upošteva razrednega značaja družbe, pri svojem vsakdanjem političnem delu ne bo napredovala. To je najbolj prišlo do izraza v petek prejšnji teden v Klubu slovenskih študentov na Dunaju, kjer je predaval tajnik Narodnega sveta koroških Slovencev dipl. jur. Filip Warasch. Po deloma burni diskusiji je mogoče ugotoviti, da bo NSKS moral izdelati svoj program, v katerem bo moral upoštevati družbeni sestav manjšine. Diskutanti so bili mnenja, da je nemogoče, da NSKS podpira pri prihodnjih občinskih volitvah vsako samostojno slovensko listo, ne glede na to, kdo kandidira na njej.

Tajnik NSKS je študente informiral predvsem o delovanju Narodnega sveta koroških Slovencev. (O stanju slovenske manjšine na Koroškem in o internacionalizaciji njenega problema je študentom teden dni prej govoril predsednik ZSO dr. Franci Zwitter ter so gledanja predstavnikov obeh osrednjih slovenskih organizacij v teh vprašanjih enaka.) Povedano je bilo, da bo NSKS pri občinskih volitvah meseca marca podprl vse samostojne slovenske liste. O samostojnem nastopu pri prihodnjih deželnozborskih volitvah NSKS sicer še ni sklepal, vendar je Warasch poudaril, da bi bil samostojni nastop logično nadaljevanje sedanjega političnega dela.

V svojem predavanju je tajnik NSKS zavzel stališče k posameznim izjavam kanclerja Kreiskega in zunanega ministra Kirchschrägerja. Dejal je, da je pri nastanku zakona o dvojezičnih napisih sodeloval na o Heimatsdienst, kar da je izjavil tajnik koroške SPÖ Leopold Wagner. Razburjenje „domovini zvestih“ krogi je torej nerazumljivo. Sodelovanje Slovencev sovražne organi-

zacije pri nastanku zakona pa potrjuje, da na Koroškem vse politične stranke, razen komunistične, sodelujejo s Heimatsdienstom. Te stranke nimajo interesa na pozitivnem reševanju manjšinskega problema; nacionalna vprašanja postavljajo v ospredje, da ljudi laže odvrtačajo od resničnih političnih problemov, ki tarejo tako slovensko kot tudi nemško govoreče prebivalce dežele. Negativni odnos meščanskih strank do koroških Slovencev potrjuje tudi dejstvo, da je SPÖ škocijanskega župana Jesseja kljub dogodkom lanske jeseni postavila za glavnega kandidata na svoji listi pri občinskih volitvah; s tem zavestno podpira nasprotnika koroških Slovencev in se tudi s tem oddaljuje od svojih socialističnih načel.

Zadržanje koroških Slovencev do komisije, ki naj bi obravnavala vprašanja 3. odstavka člena 7 državne pogodbe, so študentje označili v diskusiji kot pravilno. Vendar so kritizirali, da se je kritika koroških Slovencev preveč osredotočila na osebo Valentina Einspielerja in da ob tem niso prišle do izraza druge pomanjkljivosti komisije. Eden izmed diskutantov je menil, da je komisija „slaba vest“ Avstrije in vseh njenih vlad po letu 1955.

Tajnik NSKS je tudi menil, da je pričakovati „precizen“ jugoslovanski odgovor na zadnje avstrijsko noto. Glede kulturnega doma in znanstvenega inštituta je dejal, da bo uspeh zagotovljen le tedaj, če bo to skupna zadeva. Sicer pa je poudaril, da je nujno potrebna politična izobrazba pristašev NSKS oziroma koroških Slovencev sploh. Temu so študentje pritrdili, vendar menili, da je z osnovno politično izobrazbo treba začeti pri funkcionalnih organizacij, kajti do takih političnih „spodrslijajev“, kot si ga je privoščil tajnik NSKS, pri funkcionalni narodno-politične organizacije nikdar ne bi smelo priti.

Študentje so namreč izjavo tajnika Warascha, da bo NSKS pri občinskih volitvah podprl vsako samostojno slovensko listo, sprejeli z veliko zadržanostjo. Po tej logiki bi moral podpreti tudi nastop morebitnega slovenskega fašista, na kar je tajnik NSKS na veliko začudenje študentov pritrdilno odgovoril. Toda diskusija je pokazala, da so časi, ko so koroški Slovenci „jahali na

DOM V TINJAH

vabi na tečaj o

NARODNO-GOSPODARSKIH VPRAŠANJIH

v nedeljo 4. februarja 1973 ob 14. uri.

Referent:

inšpektor Blaž Singer

narodnem valu“, enkrat za vselej minili. Temu „narodnemu valu“ že ni več odgovarjal družbeni razvoj v prejšnjem stoletju, še manj pa je politika, ki sloni le na nacionalni podlagi, na mestu danes.

-em-

Rešitev manjšinskega vprašanja

odraz zrelosti države in njene družbe

Pred nedavnim je imel univ. prof. dr. Felix Ermacora na Dunaju predavanje o „problemih ugotovitve stanja nacionalnih manjšin“. Njegova izvajanja so velike važnosti zaradi tega, ker je dr. Ermacora tudi član komisije, ki naj bi razpravljala o členu 7 državne pogodbe.

V teku svojih izvajanj je dr. Ermacora navedel celo vrsto ustreznih literature. Zelo previdno pa se je izrazil o problemu ugotavljanja manjšin ter poudaril, da mednarodna določila o tem vprašanju sploh ne govorijo. Zastopal je mnenje, da je povpraševanje po „občevalnem jeziku“ pri ljudskih štetjih tudi neke vrste ugotavljanje manjšine. V potrebo ugotavljanja slovenske manjšine na Koroškem sicer ni podvomil, pač pa je dejal, da je vprašanje, kako naj bi se tako ugotavljanje izvedlo: ali naj bi se pri tem uveljavil oz. uporabil objektivni, subjektivni ali teritorialni princip. Ravno v tem vprašanju pa je žal svoja izvajanja premalo preciziral.

Isto velja za njegovo trditev, da je na Koroškem „večina iz socialnih in političnih vzrokov“ proti izvedbi določil člena 7 državne pogodbe, ter za trditev, da je Avstrija pripravljena „omejiti svoje suverenske pravice“, kajti o kakšni avtonomiji slovenske manjšine na Koroškem res ni možno govoriti. Končno pa velja to tudi za njegovo trditev, da manjšinski problemi nastajajo le tam, kjer nista znana številna moč in teritorij manjšine. Najboljši dokaz za neresničnost take trditve daje ravno primer Južne Tirolske. Čeprav je Italija

sprejela avstrijske podatke o jezikovni pripadnosti južnih Tirolcev, ki izvirajo iz leta 1910 in jih je ugotavljala še stara habsburška monarhija sama, je šla Avstrija zaradi Južne Tirolske pred mednarodne forume in je s tem dokumentirala, da problemi manjšin ne slonijo le na vprašanjih številčne moči in naseljenosti ozemlja manjšin. Manjšinski problemi so vsekakor globalnejšega značaja in so tesno povezani s splošnim razvojem družbe. Zato je rešitev vsakega manjšinskega vprašanja odraz demokratične zrelosti dotične države in njene družbe.

V svojem predavanju je dr. Ermacora podal tudi sliko razvoja slovenske manjšine na Koroškem po letu 1945. Znana šolska uredba iz leta 1945 naj bi bila po besedah predavatelja bolj „angleška zadeva“. Zanimivo je tudi podatek, da je po podpisu državne pogodbe ministrski svet razpravljal o izvajanju člena 7 in da je komisija izvedencev v zvezi s 3. odstavkom člena 7 prišla do zaključka, da to določilo vsebuje teritorialni princip. Pozneje se ta komisija menda ni več sestala. Ermacora je glede tega odstavka člena 7 še dodal, da vsebuje „resnična skupinska zaščitna določila“.

V diskusiji po referatu dr. Ermacora je bilo med drugim poudarjeno, da avstrijsko pravosodje v zadnjem času upošteva objektivni princip pri ugotavljanju narodne pripadnosti svojih državljanov in da bi morala zato avstrijska republika v smislu enakosti pred zakonom objektivni princip uveljaviti tudi v vprašanju slovenske manjšine na Koroškem.

Iskreno se veselimo...

(Nadaljevanje s 3. strani)

je imel dovolj dolge nastope, da se je lahko primerno „segrel“, njegove kratke prisotnosti so še nekoliko blede. Rado Pavalec je bil siguren, suveren, dovolj dominirajoč Matiček, ki bi mu pa še nekaj otenkov več „pogonskomotorskega“ ne škodilo.

Minu Kjudrova je pristno, živo, razigrano igrala Nežko in se obenem z njo igrala, vendar igrala in se igrala na ravni posrečenega načrta in delne, ne pa še popolne razigranosti. Breda Pugljeva je predstavila svojo baronico kot večplastno slaščico, kot lik, ki učinkuje na različnih ravneh, predvsem pa kot stvaritev, ki se zelo inteligentno dviguje nadse, nad te plasti, in se po svoje, poigravajoče „komentira“.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

to ga je jezilo, da so pogostili Gorazda, razne obveščevalce in minerje; ti so se hvalili tudi pri njem, kako so jim postregli.

Pajk in Vojko sta se vsa posvetila političnemu delu. Vojko se je razvil v dobrega predavatelja, Pajk pa se je rajše pogovarjal s fanti na položajih in po zasedah. Tako je partijska celica precej narasla in je šlela že petindvajset članov, več kot jih je bilo pred napadom na Železnike. Vojko je fantom razlagal Komunistični manifest, dialektiko in zgodovinski materializem, ter obračunal z religijo, tako da so jih brigadni ljudje opozorili, da so preveč širokogrudni pri sprejemanju v partijo in da naj ne sektašijo z obravnavanjem ideoloških vprašanj in si ne belijo glave z ureditvijo bodoče družbe.

Nekajkrat je brigada vdrla v Dolomite, na rob verige belogardističnih postojank. Ljudje tod niso bili naklonjeni partizanom. Pod vplivom duhovnikov in četniških agitatorjev so pričakovali vrnitev kralja in starih časov. Ničesar niso hoteli prostovoljno prispevati za vojsko. Kot bi jih kdo naučil, so odgovarjali vsi enako: „Ne moremo vam braniti, da nam vzamete, sami pa ne damo ničesar.“

Sprva so hrano poskrili in se delali reveže, čeprav jih ni vojna v primeri z izčrpanimi kraji na Cerkljanskem skoraj nič oškodovala. Večina kmetov, pri katerih so bataljoni rekvirirali hrano, je imela sinove v belogardističnih postojankah. Partizanski obiski so seveda razdražili poveljstva belih. Brž ko jim je lajež psov naznanil, da se bliža brigada, so začeli streljati z vsem orožjem iz postojank, najbolj pogumne patrolje pa so nekajkrat napadle brigadne zaščitnice. Kljub spopadam je brigada vsakokrat pripeljala dolgo kolono voz z žitom, krompirjem in prašiči in mnogo goveje živine. Štab korpusa je moral skrbeti za bolnišnice, ki so se prenapolnile z ranjenci, in za brigade, ki so se otepale z Nemci.

Nekoč je belim uspelo zapleniti partizanom troje voz, natovorjenih s poklanimi prašiči. Takrat bi bil Vojko skoraj ob glavo. S Travnkarjevimi sta se peljala na zadnjem vozu, ki mu je uspelo prebiti se mimo belih. Ti so iz goščave planili na cesto. Sreča v nesreči je bila, da je gonilo konje deklet, ki je imelo tri brate pri belih. Spoznali so jo in si niso upali streljati, da ne bi zadeli nje, ker jo je Vojko vzel za ščit in sta z mitraljezom streljala izza nje. Konj se je splašil... V divjem diru so izginili za ovinkom.

Večkrat jih je obiskal Marko. Neko dopoldne se je žalosten privlekel v taborišče in iskal Ano, da bi mu obvezala ranjenega minerja in pozdravila tudi njegove praske. Kaj se je zgodilo? Ko so se vračali s ceste, kjer so nastavili mine nemškim kamionom, jih je zamikala zapoznala, neobrana češnja na vrhu ene izmed samotnih, zapuščenih domačij. Vsi trije so zlezli nanjo. Veje so se globoko upogibale pod težo rdečih sadežev. Marko se je smejal češnjam kot cigan belemu kruhu, zobal kakor kos in pljuval koščice na vse strani. Vsi trije so se tako zamotili, da so spregledali patroljo belogardistov — ta jih je na vsem lepem našgala z mitraljezom z nasprotnega griča. Marko je splaval kakor ptič po vejah navzdol in med žvižganjem krogel pristal kakor kamen v travi — in že je odgovarjal s parabolo. Eden od fantov, ki je bil bolj pri vrhu in se je obiral, pa jo je skupil v nogo.

„O, gorje jim, gorje, tem Kristusovim vojščakom, banderonoscem, ki so napadli starca na drevesu! Prvo deževno noč jim bom nastavljal mine pod posteljo, satanom. Jih bom že položil v sveto olje. Zapomnili si bodo, kdaj so napadli anarhista,“ je godel, ko mu je Ana z alkoholom izpirala krvave odgrnine, ki so mu jih vrisale ostre veje. Nekaj časa se je pačil in zavijal oči, potem pa je stegnil roko po steklenici in milo pogledal Ano.

„Dovolj je zdravljenja na zunanji strani, drago moje

deklet. Naj ga še malo srknem, da si razkužim dušo. Tudi to so mi ranili, hudiči.“

Ko ga je obvezala, je odpel svojo minersko torbico. „Vidiš, te so pa zate.“

V skodelico ji je nasul sočnih rdečih češenj. Sicer so dišale po plastiku kakor ves Marko, toda ker jih je plačal s krvjo in prinesel z ljubeznijo, so bile najboljše češnje na svetu. Ko ga je Ana v zahvalo poljubila na lice, se je skoraj razjokal od ganjenosti. Potem pa ga je nenadoma začelo zvijati po trebuhu. Nekaj je zamomljal v opravičilo in se odmuzal — spotoma si je odpenjal pas in izginil v grmovju. Vsa četa se je smejala. Fanta sta povedala, da se je na vse zgodaj v dolini napil kislega mleka in žganja, nazadnje pa se je nabasal še s češnjami...

Kadar je odšla brigada po živež, sta Nande in Ana s stražami ostala v taborišču. Dekle se je umirila. Ob Vojku se je počutila varno, kadar pa ga ni bilo, jo je pazil Nande. Tako se je bal zanjo, da same ni pustil niti po vodo. V četi so jo vsi vzljubili. Razen redkih niso poznali njene zgodbe in njene vloge. Ni bila samo bolničarka. Tudi zašila jih je, oprala in skrbela za čistočo. Počasi je prebolevala trpki občutek manjvrednosti in neodpušljive krivde, da je gestapovka, kot ji je bil zaničljivo zabrusil Orlov. Tudi strahu pred Wolfom se je otresla. Upala je, da bo slej ali prej izgubil sled za njo in jo pustil pri miru. Vojko je menil, da se bo prav gotovo naveličal, ker imajo Nemci dovolj drugih težav in problemov. Dan za dnem se je dogajalo kaj novega. Na vseh frontah se je krhala nemška moč. Čutili so, da nemški vojni stroj počasi, toda zanesljivo razpada in se lomi.

Ano je uravnovesil Vojko, ki mu ni nikoli zmanjkalo vedrine in ne poguma. Držala se ga je kakor senca. Znal jo je poslušati in jo razumeti. O sebi mu je povedala vse, celo več kakor Primožu. Poznal je generala, Wolfa in po-

Z bratom Lojzetom sva bila namenjena v Beljak. Ko se peljeva skozi Brnco, me brat povabi na kavo in, kakor vrag hoče, sva res šla.

Pila sva kavo in se pogovarjala, in končno pa sva se lotila šahovskega dvoboja. Igrala sva fanatično slovensko. Ljudje so prihajali in odhajali. Ker je lokal majhen, lahko vsak vsakogar vidi in sliši. Poglobljen v igro sem le kot nekaj intermezzo slišal nekaj o šahovskih mojstrih in o nekem pretepu. Končno se je začel pogovor o volitvah, o SPÖ, o ÖVP in — kot višek — tudi o Slovincih. „Die Slowenen gehn allan...“ (Ravno sem se hotel temu prijaznemu človeku s hvaležnim pasjim pogledom zahvaliti za besedo Slowenen, saj imajo sicer za nas le druga imena, ko je svojo misel nadaljeval): „...diese Orschlöcher“. Pretreslo me je, sledil je kratek molk, potem pa sem vrgel v diskusijo: „Wer wohl die größeren Orschlöcher sind?“

Petsto kosmatih, zadel sem v osje gnezdo pristne koroške pravičnosti, olike, humanizma in najiskrenejše tolerance. Prišlo je nad naju kot slap in skoraj sem se začel zavedati, da sem v tistem trenutku zlorabil demokracijo, izdal domovino. Tu in tam sva smela kaj čevkniti vmes, sicer pa sva le še poslušala. Deležna sva bila najnovejših in najmodernejših ter najobjektivnejših izjav, ki jih je začasno možno slišati na lepem Koroškem (našem lepem Koroškem se

ne upam reči, ker bi bilo to lahko že sumljivo, kaj le menim s tem „našim“ — vzrok glej znani „prastrah“).

Naj povem kar dobesedno, kako se je pretežno v obliki monologa odvijala ta „diskusija“: De solln ume fashwinden, zum Tito, da Loibl-poß is schneefrei, kennnts glei forn, eine in an Sock und iba die Grenz, olle zom, de kearn sich niedergmocht, i red fließend deutsch, wo lechts denn, kennnts nit die Gesetze ochtn, seits jo do, nit durt, man muaß sich fign, seits noch z jung ihr zwa (on je imel kakih 40 let), muaßt noch drei Jahr in die Schul gehn, seits zwenig in die Schul gongn, bis dos fastehn werts, wos Demokratie, geh hin zum Tito, der wert da schon zagn, wos Demokratie is, a Sozialist konnst meinewegn a sein, bin schon älter wie du, ume kearts, wos zwa Sprochn, mir werst nix dazöln, wor olles schon do, homa olles schon hinter uns... tud' znam...

Tako je govoril in naju in vse druge naokoli zares objektivno, olikano, poln humanističnih idealov, kot superdemokrat in predvsem kot človek „prepričan“ — na splošno in po teh izjavah še posebno ugleden demokrat iz nekega podjetja na Brnci.

Če zdaj, ko pišem, s časovno oddmaknjenostjo pomislim na te iskrene besede, se tudi mene poloti „prastrah“.

Anton Gallob, Zušalče

Ne silite me s hrano!

Za nekatere matere je čas kosila najbolj mučno obdobje dneva. Njihov otrok noče jesti! Otrok kratko malo nikoli ni lačen. Vse so že poskusile: kazni in nagrade, lepe besede in prigovarjanje, pripovedovale so mu pravljico, dajale zdravila — in tudi klofutale. Vse je bilo zaman. Otrok ni hotel jesti. Kosilo postaja tako vedno daljše, prizori ob njem pa vedno neprijetnejši.

Seveda skrbi matere dejstvo, da otrok odklanja hrano. „Mora jesti, da bo postal močen in zdrav. Mar je mogoče, da odpove naravni nagon? Kaj se moj otrok razlikuje od drugih?“

Večina mater ne dojema, kje je vzrok za pomanjkanje otrokovega teka. Sprejemanje hrane je pri malem otroku v tesni zvezi z materjo. Takoj po rojstvu ga mati doji. Za otroka pomeni to prvi odnos z ljudmi, prvi družabni stik. Otrok je občutljiv, takoj ugotovi, kdaj je njegova mati umirjena in kdaj živčna, ali hiti, ko mu ponuja hrano, ali pa se mirno posveča svojemu malčku. Dokler otrok ne prične hoditi v šolo, je njegova duševna uravnovešenost odvisna od matere. In prav kosila so imenitna priložnost za to. To se pravi, da otrok, ki noče jesti, a je zdrav, odklanja hrano zato, ker njegov odnos z materjo ni v redu.

NEKAJ VZROKOV ZA SPOR

Spor se prične, ko mati, ko doji otroka, ne posveča temu dejanju dovolj pozornosti. Pozornost pa dojenček zelo potrebuje. Morda se med dojenjem pogovarja z drugimi, morda hiti, morda otroka neprijetno drži. Malo po malem v otroku zraste odpor do sprejemanja hrane. Ta podzavestna pritajena navada postaja vedno močnejša, ko otrok dorasča.

Še eden izmed vzrokov za izgubo otrokovega teka: mati nenehno zmerja otroka, ker ji ne ugaja njegovo obnašanje, otrok pa materine želje ne more izpolniti. Morda bi po njenem mnenju moral zaigrati vlogo „zvezde“, da bi ga občudovali vsi sosede in znanci. Ali pa mati nenehno govori otroku, da je neumen, morda se stalno prepira z njim... Tako pri otroku sčasoma raste odpor, in ker si ne more drugače pomagati, si privoščiti manifestacije odpora pri kosilu.

Posredujemo vam le enega izmed veliko zanimivih primerov z neke zahodnonemške klinike. Tja so pripeljali dveletnega otroka, ki je živel skupaj z materjo v eni sobi. Mati se je trudila, da bi v otroku čimbolj razvila občutek za čistočo. Otrok ni imel potrebne svobode, postal je živčen, pogosto je dobival celo napade astme. Teko ni imel nikoli. Na kliniki so otroku dovolili, da se je svobodno igral. Nibče ga ni zmerjal, ko se je umazal. Sadovi so bili očitni: otrok je kmalu pričel normalno jesti, spati, celo astmatičnih napadov ni bilo več.

Najpomembnejše je pustiti otroka pri jedi na miru. Če noče jesti, ga ne silite. Tako bo odpor po jedi kmalu izginil. Drugače pa bo postal vedno hušji, kajti otrok boče tako dokazati svojo neodvisnost, potrditi, da lahko tudi on zmaga nad materjo. Prav tako je napajno govoriti, da je otrok poreden, kadar ne je, in priden, kadar je.

Pravilna prehrana za bodočo mamico

Vsaka žena, ki že ima otroke, ve, da se apetit med nosečnostjo zelo poveča. Mlada mati si želi celo jedi, ki jih prej ne bi niti povohala. Okolica je navadno zavadena, pa se ne godi nič drugega kot čisto navaden naraven proces: naravni telesni instinkti se javljajo. Telo potrebuje več vitaminov, železa, rudnin-skih snovi. Če si nosečnica zaželi neke določene jedi, je to znak, da njenemu telesu manjka ravno snovi, ki jih ta jed vsebuje. Seveda pa ne sme kar tako ugoditi vsaki svoji želji: prepovedan je alkohol, pa tudi prava kava in pravi čaj. Ravno tako se mora izogibati težko prebavljivih jedi ali takih, ki pospešujejo lenivost črevesja.

Predvsem rabi telo mnogo, mnogo vitaminov, zlasti vitamine A, B in C. Vitamin A je v mleku, maslu, margarini, jajčnem rumenjaku, jetrih, korenju in skoraj vseh obarvani zelenjavi in sadju, tudi v sadnih sokovih. Vitamin B se skriva v mesu, ribah, ovsenih kosmičih, črnem kruhu, rženem kruhu, mleku in sveži zelenjavi in sadju, vitamin C pa najdemo v svežem sadju in zelenjavi naravnih sadnih sokovih in raznih na hitro opravljenih kompotih.

Čeprav zelenjava vsebuje toliko vitaminov, se mora nosečnica izogibati vsem vrstam sočivja, ki napenja. Črevesje mora v času nosečnosti brezhibno delovati. Prebavo pospešujemo z raznimi mineralnimi vodami in dobrim črnim kruhom.

Vsako telo ima rezervo mineralnih snovi in železa, kajti ti so za obstoj organizma izredno važni. Brez železa kri ne bi mogla raznašati kisika po telesu. V času nosečnosti pa mora materin krvni obtok skrbeti tudi za otroka. Poraba železa se torej občutno zveča. Dobri „dobavniki“ železa so: šparglji, česen, čebula, koruza, oves, redkvice, paradiznik, robidnice, grozdje, pšenični zдроб, banane, ementalški sir.

Če je potrebno, zdravnik predpiše tudi posebne tablete, ki dvignejo množino železa v telesu.

Mnenje, da mora žena med nosečnostjo več in obilneje jesti, je vseskozi zmotno. Potreba po kalorijah se v tem času le neznatno poveča. Mnogo važnejše je, da je hrana polnovredna in pestra.

Prvo, najvažnejše pravilo je, da mora biti telo dobro preskrbljeno z beljakovinami. Okrog 90 gramov beljakovin na dan potrebuje mlada mati. Najde jih v mleku, mesu in ribah. Maščob sme porabiti na dan 70 do 80 gramov. Poraba maščob se mora proti koncu nosečnosti še nekoliko zmanjšati. Zato pa so vitamini, kot smo že prej poudarili, izredne važnosti. Ze neznatno pomanjkanje vitaminov ima lahko občutne posledice za porod. Kalcij, ki v času nosečnosti tudi igra važno vlogo, dobimo v velikih množinah v mleku. Navadno pa tudi zdravnik predpiše kalcijeve tablete. Dobijo se v lekarnah in drogerijah (fluorkalcij!). Vsaka nosečnica naj se izogiba preslanih in premočno začimjenih jedi. Sol in začimbe vežejo nase vodo v telesu, ki je že tako in tako dovolj obremenjeno z nosečnostjo. Bolj ko se vam torej bliža čas poroda, manj slane jedi uživajte.

Da so pravi čaji in alkoholne pijače za nosečnice neprimerni, smo že omenili. Priporočajo pa lahke čaje iz domačih zelišč, ki pospešujejo prebavo in delujejo pomirjevalno na živčni sistem: melisa, kamilice, kumina, rman, poprova meta, janež, koprc. Zelo dober čaj lahko skuhate iz enakih delov kamilic, poprove mete in melise. Bolje pa je, da mešanico le prelijete z vrelo vodo in pustite zmes stati nekaj minut! Tako se ohranijo vse zdravilne in pomirjevalne snovi.

Vsaka mlada mati bi si morala zapomniti pravilo, ki ga je nekoč zapisal neki zdravnik: „Vse karkoli mati v tem času napravi zase, koristi brez dvoma tudi otroku.“

Pljučnica

Včasih je bila pljučnica skoraj smrtno obolenje, danes pa je sicer še vedno resna bolezen, vendar ozdravljiva brez večjih posledic, če je bolnik discipliniran.

Bolezen se začne navadno z visoko vročino nad 39 stopinj Celzija, brez mrzlice. Včasih nastane bolezen prav hitro, včasih pa se razvija počasi. V začetku bolnik suho in naporno kašlja in težko diha, čez kak dan pa začne izkašljevat sluzavo gnoj, pa tudi krvavkast izpljune. Dihanje postane še težje, pomaga si z vsem mišičevjem prsi, tudi z nosnimi krili. Bolnik hkrati v obraz pomodri. V lažjih slučajih pa še dolgo časa vztraja nad 37 stopinj Celzija, tudi tedne dolgo. Pri slabotnih in starih ljudeh traja taka neznatna temperatura lahko tudi mesece.

Pljučnico povzročajo vse mogoče kužne klice, ki povzročajo vnelja dihal, med njimi tudi povzročitelji gripe. Pri starih ljudeh pa se razvija pljučnica zelo rada tudi, če morajo dolgo ležati v postelji zaradi kake druge bolezni ali zloma, ker imajo že tako slab krvni obtok. Zdravnik pljučnico lahko ugotovi s slušalkami, pa tudi po drugih znakih; navadno jo zelo lepo opazimo z rentgenom. Virusne pljučnice lahko dokažemo včasih le z rentgenom, ker kdaj pa kdaj potekajo skoraj brez vseh drugih jasnih znakov, celo brez vročine in kašlja.

Bolnik s pljučnico spada v posteljo ali vsaj v toplo sobo, seveda toplo oblečen. Zdravnik mu predpiše zdravila, ki jih mora redno jemati. Dovoljene so le vroče pijače od čajev do limonade. Alkohol je strup za bolnika!

Bolnik, ki ima pljučnico, ozdravi lahko brez posledic in to sorazmerno kmalu. Bolezen je odvisna od obrambnih moči organizma, predvsem pa od zdravega srca in ožilja. Za to je toliko bolj nevarna starim ljudem, ki imajo srce in ožilje že iztrošeno, in malim otrokom, kjer srce in ožilje še ni dovolj razvito in utrjeno.

POSKUSITE!

VANILIJEVA TORTA

2 rumenjaka, 6 dkg sladkorja, 1 zavojček vanilije dobro premešamo, da se peni, iz 6 beljakov ter 12 dkg sladkorja stepemo sneg, ki ga pazljivo premešamo med rumenjake. Nazadnje dodamo še dekagrame krompirjeve ter 12 dkg bele moke dobro premešamo. Model za torto na dnu posujemo z moko in drobtinami, položimo nanjo maso in pečemo pri zmerni temperaturi. Ko je podlaga za torto pečena in ohlajena, jo trikrat prerežemo. Za kremo porabimo pol litra mleka, od katerega vzamemo 5 do 4 jedilne žlice, ki jih premešamo z vanilijem. Mleko prekuhamo s 10 dkg sladkorja in vanj vsipljemo prašek pudinga. Puding mešamo dokler se ne shladi. Ločeno v skledi stlačimo 25 dkg penočega 25 dkg masla. Potem po žlicah dodajamo puding ter tako dobimo rahlo kremo. Polovico kreme spet dodamo 12 dkg nastrganih lešnikov. Torto napolnimo ter vso prevlečemo s svetlo kremo. Robe torte posujemo z zmelitimi ter ostrganimi lešniki iz katerih lahko oblikujemo poljubni vzorec.

SLAŠČICA IZ KOSTANJA

Olupite 1 kg kostanja, skuhajte, odstranite kožice in pasirajte še vroče. Nato dodajte kozarček cherr brandyja ali ruma in pol kozarca mleka ter mešajte dokler ne dobite gladko testo, ki ga boste za prvi namazali s stopljeno čokolado, kateri ste dodali tudi košček masla, potem pa boste zvilili testo v zvitek. Zgladite ga in namažite z marmeladno marmelado, nato pa še posujte z zdrobljenimi dušenimi mandlji.

PUDING IZ KOSTANJA

Potrebuje 60 ali 70 dkg kostanjev, ki jih boste skuhal in pasirali kot navadno. Pireju dodajte 10 dkg v vodi raztopljene čokolade, 15 dkg sladkorja in tri cela jajca, vse pa dobro zmešajte. Namažite s maslom pekačo, ki je v sredini volta, vlijte vanj zmes in jo kuhajte v pari. Če je puding kuhan, ga boste prepricali s pomočjo zobobredca, ki ga boste zapili v puding. Če se ga ne bo držalo testo, ga boste izvlekli, je puding gotov. Puding servirajte z raztopljeno čokolado.

MARMELADA IZ KOSTANJA

Ta marmelada ima prav tak okus kot kandirani mandlji. Osnova ji je enaka količina sladkorja in kostanjevega pireja. Olupite kostanje in jih skuhajte v komaj osoljeni vodi. Ko so skuhani, olupite kožico in jih še vroče spasirajte. Pire denite v kozico, kjer ste stopili sladkor v malo vode in mu dodali vanilijeve palčke. Kuhajte in mešajte, dokler marmelada ne izgubi dela vlage, še vročo jo vsujte v kozarce, zaprite pa jo, ko je že ohlajena.

Drobni nasveti

■ Če bi radi ohranili majonezo tudi za naslednji dan svežo, ji primešajte dobro zdrobljen rumenjaki trdo kuhane-ga jajca.

■ Zobe si moramo vsak dan temeljito očistiti, predvsem pred spanjem. Toda pretirano drgnjenje s trdimi (zlasti nölonskimi) ščetkami lahko poškoduje zobno sklenino. Jabolko, ki ga dobro prežvečimo takoj po kosilu ali večerji, prav tako dobro odstrani ostanke hrane med zobmi.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

dobne druge visoke živine, saj jim je dve sezoni oddajal čolne v Toplicah in Grajskem kopalšču. Čeprav so imeli dovolj pod palcem, ni dobil od njih niti pteniga napitnine, medtem ko so bile nepomembne nemške uradnice dokaj radodarne. Tudi o Primožu sta se pogovarjala, saj ga je Vojko bolje poznal kot ona. Vprašala ga je, če bo Primož kaj prebolel, da je prišla k njemu iz Wolfovih rok, če ji bo to oprostil. Včasih je imela občutek, da jo Primož sovražil in da je zelo daleč od nje celo tedaj, ko misli, da sta si blizu.

Vojko je bil trdno prepričan, da je Ana Primožu potrebna in da ga ne sme pustiti samega, čeprav se preveč ukvarja sam s seboj, da bi lahko razumel druge. Menil je, da bo fant prebolel tudi to. Kdor razume, odpušča ali vsaj ne obsoja.

Oba sta ga težko pričakovala in se bala zanj. Ko so šli čez Jelovico, je Travnikarjev brez vednosti Orlova skočil domov. V naglici so pri očetu napisali pismo za Primoža; tudi Ana je zllala na papir nekaj vročih besed, ki naj bi ljubemu pomagale vrniti zdravje. Stari Travnikar je povedal, da je bilo z njim hudo.

Prve razveseljive vesti o Primožu je prinesel Svarun. Takoj ko se je vrnil iz bolnišnice, je obiskal četo. Zgrnili so se okoli njegove sive kobilice — prijahal je na ravan pred kasarno — in navalili nanj z vprašanji. Povedal je, da Primož vse pozdravlja ter da bo v kratkem zdrav in cel prišel v četo. Ani je srce burno utripalo, ko je pripovedoval, kako so v bolnišnici preživljali ofenzivo. Potem jim je razdelil pisma. Eno je bilo za četo, drugo za Ano in eno za Vojka. Preveč je bila razburjena, da bi raztrgala ovitek...

Svaruna so povabili na kosilo. Postregli so mu s pečenko dolomitskega prašiča, z juho, s krompirjem, solato in česnjami. Smehljaj se je in pohvalil njihovo iznajdljivost. Okoli njega pa so se zgrnili ko grozd. Vsem je bilo žal, da

zapušča brigado — imenovan je bil za načelnika divizijskega štaba. Povedali so mu, da je premeščen tudi sedanji komandant Stane — za poveljnika Kokrškega odreda — in da je Karel postal komandant brigade.

Ana je stregla. Mizo so sestavili z hlodov, za stole pa so jim rabili zaboji od municije.

Po kosilu si je Svarun z Vojkom in Borutom ogledal četni položaj. Presenečen je bil, ker so se temeljito in globoko vkopali, kot bi nameravali na teh pobočjih čakati na konec vojne.

Ana je poiskala samotni količek na koreninah drevesa tik za Nandetovo kuhinjo. Preplavljalo jo je omotično hrepenenje, zbegana in odsotna je s tresočimi prsti odprla pismo. Gosta, drobna pisava je od roba do roba pokrivala belino papirja, kakor prekriva drevje gozdno planoto. Brala je z opojnimi občutki in z zadržanim dihom:

„Ti si edina, ki lahko govorim z njo v svojem jeziku. Zemlja si, kjer semena mojih besed najdejo plodna tla, da jim ni treba umreti v razpokah kamenja.“

Ne vem, če bom še živ, ko boš dobila to pismo. Če ne bom, naj ti bo roka slovesa, če pa bom, naj ti pomeni snidenje. Že nekaj dni se dušim v vročini in bolečinah, ki jih težko prenašam. Predlagajo mi, naj privolim, da mi odrežejo nogo, ker so se pokazali znaki zastrupitve. Po težkem premišljanju sem odklonil. Če bom prestal, bom še hodil po obeh svojih nogah. Če ne bom, naj zapustim to bedno zemljo z obema nogama. Toda še upam, da bom preživel in hodil. Daljave me neznansko mikajo. Še imam voljo do življenja, čeprav je močno nagrizena. Nekaj dni sem se izgubljal v meglenem vodovju neznanih sivih daljav. Vozil sem se v majhnem čolnu ob samotnih obalah sveta, kjer valovi tišina, kjer se za rahlo črto obzorja odpira praznina, kjer ni ničesar več ali pa se morda vse, kar je, za-

čenja znova. Nimam besed, da bi ti opisal občutke na meji. Zgodilo se je, da se me je polastil obup, da me je preplavila valujoča sivina in z njo želja po uničenju samega sebe. Rad bi bil odprl oči, pa jih nisem mogel, ker so mi veke okamenele. Rad bi bil gledal svet, ki sem ga gradil s svojimi rokami, pa se je sesedel v prah, cvetne poljane so se spremenile v puštinje. Ginilo je nebo, ginilo je zemlja, bil sem sam... in neskončen prostor in vhod v veliki NIČ. Zavedal sem se, da še živim. Kri ljubezni je premikala težki sok smrti po žilah. Vse, kar se je gibalo v meni, se je hotelo ustaviti.

Daljne, trudne sanje so bile samo še pekoč spomin, ki je risal slike sveta v pepelu, zagrnjenem v meglah daljav. Hotel sem se vrniti, pa sem imel premalo moči za pretežko breme. Zdelo se mi je, da sem prijadral od izvora svoje reke noter do roba sveta, kjer se misel ustavlja, čustvo oledeni, občutki okamenijo... in se začenja kravno prosojno morje privodov in blodnih sanj pred vrati brezoblične črnine.

Kakor globina prepada vleče vase listega, ki je na robu, tako me je vlekla smrt v svoje naročje. Zdrnil bi v to prosojno morje večnega in se raztopil v brezobličju nesmisla... Nekaj pa me je vleklo nazaj — tja, kjer vse nastaja, kjer nekaj je, tja, kjer nastaja to, za kar se borimo in padamo, kjer riše spomin nepozabne slike sveta. Videl sem nov svet v solzi tvojih oči in nisem pozabil nanj. Ne morem te pustiti same, obkoljene od volkov. Ne morem pustiti čete pred sovražnikovimi okopi. V otrplih stenah telesa sem začutil nov, živ sok krvi. Življenje se poraja, če je srce ob srcu, če se kri zliiva s krvjo in plamen duha posije v temo kakor novo sonce.

(Dalje v prihodnji številki)

Nur mehr „Freunde“ der Slowenen?

Primer „enakopravnosti“ na Koroškem

Vorgestern abend veranstaltete der Klagenfurter Seniorenklub eine Diskussion über Probleme des zweisprachigen Tafelgesetzes. Auf dem Podium waren Vertreter der im Landtag vertretenen Parteien: Landesrat Wagner (SP), Landeshauptmannstellvertreter Bacher (VP) und der Landesobmann der FP, Bürgermeister Huber. Die Diskussion leitete souverän Bernd Musil.

Die Diskussionen dieser Art wirken längst ermüdend. Keiner sagt mehr, was er denkt. Es gibt keinen, der nicht das Beste für die Slowenen wünschen würde, jeder will in Worten die Durchführung des Staatsvertrages, jeder will ein friedliches Zusammenleben beider Völker in Kärnten. Wenn man sich das alles anhört, dann fragt man sich nur, weshalb überhaupt diskutiert wird. Weshalb wurde eigentlich die Durchführung des Tafelgesetzes durch Entfaltung einer Massenhysterie verhindert, wenn es keiner wollte? Weshalb werden zum Beispiel die diversen 10.-Oktober-Feiern alljährlich zur Aufschaukelung beziehungsweise Neuentfaltung von nationalen Ressentiments in unserem Lande genützt?

HUBER: BUCHSTABENGETREU ...

FP-Obmann Huber sagte zum Beispiel, daß sie dafür seien, daß der Staatsvertrag buchstabengetreu erfüllt werde, um das aber zu können, „brauchen wir eine Ermittlung der Minderheit“. Im gleichen Atemzug fragte er, was Kreisky wohl damit gemeint habe, als er kürzlich sagte, daß auch die Volkszählung 1971 zur Grundlage der Durchführung des Tafelgesetzes genommen werden könnte.

WAGNER: FEHLER DER SP

Landesrat Wagner bezeichnete das Gesetz als brauchbaren Kompromiß, räumte jedoch ein, daß es ein eingeständener Fehler der SPÖ war, daß das Gesetz nicht genügend vorbereitet und gemeinsam beschlossen wurde. Jene aber, denen die Heranziehung des Volkszählungsergebnisses 1961 nicht gefällt, sei nur gesagt, daß sie sich wundern würden, wenn die Ergebnisse von 1971 herangezogen würden, meinte Wagner. Auf die Kommission eingehend, bezweifelte Wagner, ob den beigezogenen internationalen Experten das, was im Gesetz steht, nicht zu wenig sein werde.

BACHER: WIR STEHEN ZUM STAATSVERTRAG ...

Landeshauptmannstellvertreter Bacher meinte, daß die ÖVP zu den Verpflichtungen, die uns der Staatsvertrag auferlege, stehe und sie restlos erfüllt sehen wolle. Die Meinungen gehen nur insofern auseinander, als die einen vom Territorialprinzip, die anderen vom Personenprinzip ausgehen. Sie, die ÖVP, stehe zum personellen Prinzip, also daß ein Minderheitenschutz nur dort Platz zu greifen habe, wo es Angehörige der Minderheit gibt. Das Territorialprinzip, so meinte Bacher, werde nur in den marxistisch beherrschten Ländern gehandhabt.

Der anwesende Vertreter unseres Blattes bat Bacher um Mitteilung, aus welchen theoretisch-marxistischen Grundlagen er diese Erkenntnis bezogen habe, beziehungsweise in welchem sozialistischen Land nicht die Menschen einer Minderheit, sondern ein Territorium gefördert wird. Eine Frage, die klarerweise nur mit Floskeln beantwortet werden konnte.

GESINNUNG IST KEIN REGENSCHIRM

Naturngemäß spielte auch die Frage der Nominierung des stellvertretenden „Heimatdienst“-Obmannes als Parteivertreter für diese Kommission eine Rolle. Dr. Vosperek vom

„Rat der Kärntner Slowenen“ stellte die Frage, ob der VP-Parteivertreter Einspieler seinen Obmannstellvertreter des „Heimatdienstes“ und den Obmann des „Bundes der Windischen“ vor der Tür des Verhandlungsraumes werfen können. Bacher meinte dazu, daß auch er bei Verhandlungen seine VP-Gesinnung nicht im Vorraum lassen könnte, womit klar ist, daß die ÖVP mit Einspieler den „Bund der Windischen“ und den „Heimatdienst“ in die Kommission eingeschmuggelt hat.

Der Obmann des Abwehrkämpferbundes, Direktor Sames, von dem Wagner sagte, daß er den Inhalt des Gesetzes ursprünglich als akzeptabel bezeichnet habe, beteuerte ebenfalls, daß er absolut nichts gegen die Slowenen habe, sie sollen alles haben, was sie wünschen, ja noch mehr, nur müßte man wissen, wo sie leben, was nur durch eine Wahl ermittelt werden könnte. Maier-Kaibitsch fand sie bekanntlich auch ohne Wahl!

FELDNER: ARTIKEL 7 OHNE PROZENTSATZE

Auf eine Frage des „Volkswille“-Vertreters an dr. Feldner, an welchen Prozentsatz der Heimatdienst denke, wenn er von der Berechtigung der Aufstellung von zweisprachigen Ortstafeln spricht, antwortete dieser unumwunden, daß der Artikel 7 des Staatsvertrages keinen Prozentsatz vorsehe, sondern nur von „Verwaltungs- und Gerichtsbezirken mit slowenischer, kroatischer oder gemischter Bevölkerung“ spreche. Er sei aber der Meinung, daß bei der Auslegung dieses Artikels auch der Friedensvertrag von Saint Germain (1919) herangezogen werden müsse, wo von Städten und Bezirken die Rede ist, wo die Minderheit in „verhältnismäßig beträchtlicher Zahl“ gegeben sei. Unter einer „verhältnismäßig beträchtlichen Zahl“ sehe der Heimatdienst etwa dreißig Prozent.

WAGNER: BIN EIN ECHTER KÄRNTNER

Der Heimatdienst hofft offenbar, daß bei einer entsprechenden Wahl-

Po avstrijskem gledanju uživajo narodne manjšine na njihovem ozemlju popolno enakopravnost. To naj bi veljalo tako za Slovence na Koroškem in Štajerskem (te avstrijske praksa v celoti zanika!), kot za Hrvat in Madžare na Gradiščanskem in Čebe na Dunaju. Že dosedanje urejanje manjšinskega vprašanja kaže, da je dejanski položaj vsake manjšine različen, čeprav za vse velja uradna trditev, da so pripadniki manjšin pred zakonom enakopravni. Toda tako pravni sistem kot avstrijska politika nista usmerjena h kolektivni zaščiti manjšin in njihovemu razvoju.

Zgovoren pokazatelj takšnega stanja na Koroškem je tudi nedavno objavljeno opozorilo o uporabi slovenskega jezika kot dodatnega uradnega jezika pred ustreznimi državnimi in upravnimi organi. To je vprašanje, ki bi moralo biti po določenih avstrijske državne pogodbe iz leta 1955 že zdavnaj rešeno. Pregled, ki ga je pripravil znani avstrijski izvedenec za manjšinska vprašanja dr. Theodor Veiter, je izšel v celovškem dnevniku Kleine Zeitung. Prispevek

kampagne, die einer Feststellungswahl vorausgehen müßte, dieser Prozentsatz nirgends erreicht werde.

Wie nicht anders zu erwarten, spielten das „Kärntnertum“ und die „Heimatfreue“ eine Rolle, wobei Landesrat Wagner einmal gehörig ausrutschte. Er meinte, daß es doch niemand bestreiten wird, daß „ich ein echter Kärntner bin, ich spreche kein Wort slowenisch“.

Na, da haben wir's — einmal standen sogar Tafeln bei uns mit der Aufschrift „Der Kärntner spricht deutsch!“

Es ist erschreckend, wie konfus die Leute in bezug auf die Kärntner Slowenen sind. Während Bacher auf der einen Seite einer Minderheitenfeststellung das Wort redete, sagte er in seinem Schlußwort ganz richtig, daß die Minderheit geschützt werden müsse und dieser Schutz auch dort zu gelten habe, wo nur einer von der Minderheit lebt. Na also, da braucht man zu einer Feststellung nur ein Telefonbuch.

Eigenartige Eiertänze werden da aufgeführt, alles zu dem Zweck, das Volk über die wirklichen Absichten der Herren im unklaren zu lassen.

Volkswille, Celovec, 25. 1. 1975

je seznanil manjšino z nekaterimi pravicami, ki zanje sploh ni vedela.

Hkrati je Veiterjev pregled značilen pokazatelj odnosa avstrijskih oblasti do manjšine, saj govori o pravicah brez zakonske moči. To pa je dejstvo, ki očitno postavlja koroške Slovence ne le v podrejeni položaj, ampak tudi na mesto drugorazrednih državljanov. Tak odnos kaže v prispevku dr. Veitra tako imenovani Newoletov odlok (Newole je bil prvi povojni ravnatelj koroških deželnih uradov) z dne 8. avgusta 1955, ki je predvideval do sprejema zadevne zakonske norme na območju južnokoroških političnih okrajev Velikovec, Celovec (brez zgornjekoroškega sodnega okraja Feldkirchen), Beljak (z izjemo sodnega okraja Paternion) in Smohor (brez sodnega okraja Köttschach), sprejemanje slovenskih vlog.

Več kot značilno pa je, da je postal odlok znan šele po prizadevanju avstrijske lige za človekove pravice leta 1969! Da bi o Newoletovem odloku deželne oblasti obvestile pripadnike manjšine, seveda ni bilo govora. Na enak način je postal znan javnosti odlok Newoletovega naslednika dr. Hauerja iz leta 1968. Odlok je ponovno opozoril prizadeta okrajna glavarstva ter še nekatere druge oblastne organe na uporabo odloka iz pred trinajstih let. Hauerjev odlok določa, da morajo ustrejni organi odgovarjati na zahtevo prizadete stranke tudi v slovenskem jeziku. Za ustne vloge pa odlok po potrebi predvideva prevajalca. Nekaj dni zatem je koroški deželni glavar priporočil županom 51 južnokoroških občin enakopostevanje slovenskega jezika na občinskem nivoju.

8. oktobra 1968 je ministrski svet na Dunaju sklenil, naj vsi ministri svoje ljudi opozorijo, da so dolžni sprejemati slovenske vloge, jih prevesti na nemški jezik ter na zahtevo stranke odgovoru priložiti slovenski prevod.

Pregled, ki ga je pripravil dr. Veiter, kaže, da pripadniki manjšine o teh določilih niso bili obveščeni in zato svojih pravic tudi niso mogli uveljavljati. V celoti pa daje zbrano gradivo o območju posameznih ministrstev naslednjo sliko: ministrstvo za notranje zadeve je še leta 1968 naročilo koroški deželni varnostni direkciji, deželnemu orožniškemu poveljstvu in prizadetim orožniškim postajam, naj upoštevajo oktobrski sklep ministrskega sveta. Finančno ministrstvo je 16. 10. 1968 naročilo ustreznim uradom, naj pri ustnih sloven-

skih vlogah uporabljajo prevajalca na uradne stroške, sprejemajo slovenske vloge ter nemškimi odgovorom priložijo slovenski prevod.

13. marca 1972 je minister za trgovino, obrt in industrijo sporočil dr. Veitru, da rudarski urad v Celovcu ni dobil še nobene slovenske vloge in da zato ni potrebna odredba v smislu ministrskega sveta.

Dr. Veiter opozarja, da ministrovo mnenje ni zadostno, saj leži del rudnikov in naprav za pridobivanje svinčene, cinkove in molibdenove rude tudi na mešanem ozemlju; isto velja še za ležišča živega srebra na območju Belske Kočne. Minister je v odgovoru nakazal, da bo slovenska vloga „rešena“, če bo predložena. Ministrstvo za socialno upravo: podrejeni uradi na območju delavskih uradov v okrajih Smohor, Celovec, Beljak in Velikovec so navezani na odredbo koroške deželne vlade (Hauerjev odlok) z dne 19. 8. 1968.

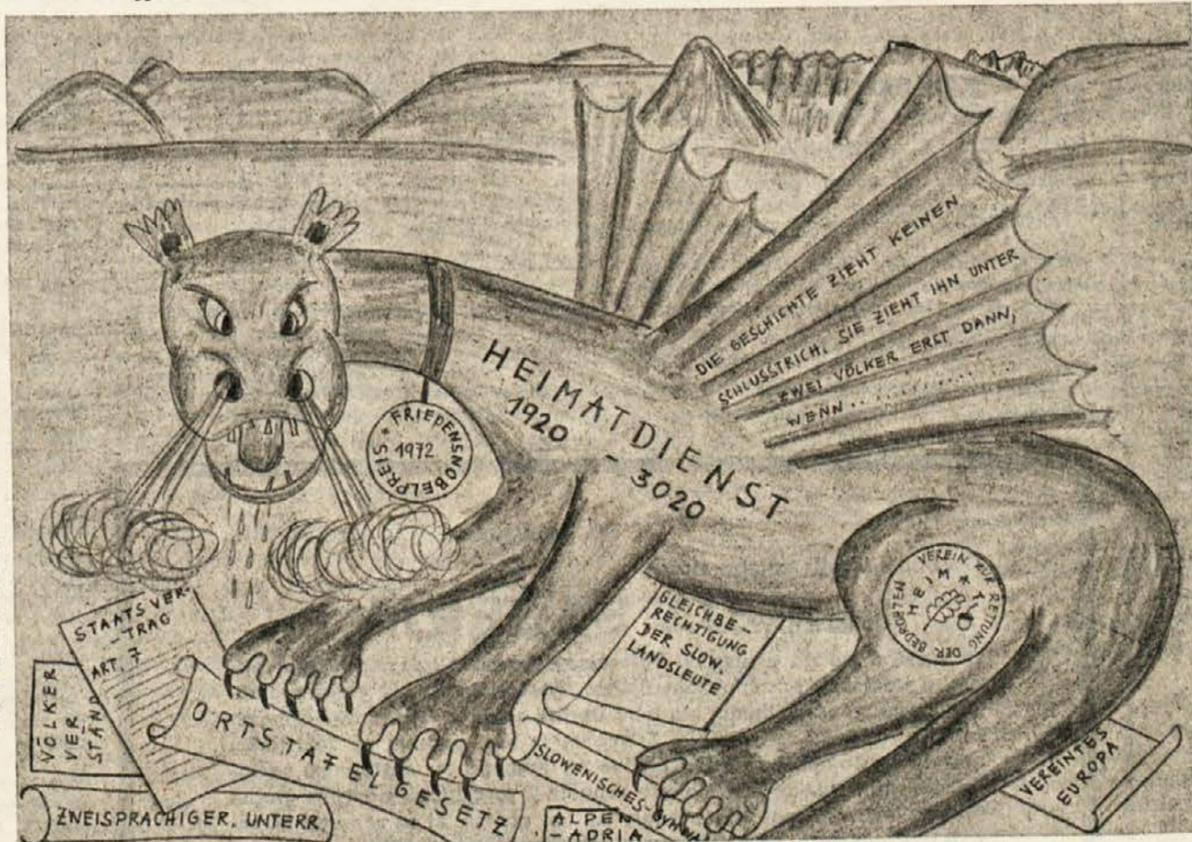
Ministrstvo za promet: na podlagi sklepa ministrskega sveta je na območju poštne in telegrafске uprave v sodnih okrajih Koroške s slovenskim in mešanim prebivalstvom slovensčina dopuščena dodatno k nemščini. Seveda pa manjšine (in javnosti) ni o tem nihče obvestil; tako ni čudno, da ni bila vložena še nobena slovenska vloga pri poštni in telegrafski direkciji v Celovcu. In kar je najbolj zanimivo, šele iz Veitrovega članka je javnost izvedela, da mora imeti vsak poštni urad na jezikovno mešanem ozemlju uslužbenca z znanjem slovenskega jezika. Ker so avstrijske železnice postale samostojno gospodarsko telo, ne spadajo več pod že večkrat omenjeni sklep ministrskega sveta. Zato tudi ni določila, ki bi obvezovalo njene uslužbenca, da bi „razumeli“ slovensko. Pač pa dr. Veiter omenja, da na železnici in na avtobusih „posamezno“ zaposleni znajo tudi slovenski in na željo izdajajo vozne karte tudi na slovenskem jeziku (ali pa se obnašajo tako, kot je pokazal Pesjakov primer na avtobusni progi Borovlje—Slovenji Plajberk — op. ured. SV).

Ministrstvo za gradnje in tehniko: 8. oktobra 1968 je ministrstvo izdalo odredbo, ki je dobesedno uskladen s Hauerjevo. Ministrstvo za prosveto in umetnost: še pred sklepom ministrskega sveta je ministrstvo opozorilo koroški deželni šolski svet, da naj prilaga nemškimi rešitvam slovenskih vlog slovenski prevod. Obrambno ministrstvo: po sporočilu obrambnega ministra z dne 4. maja 1972 nakazana jezikovna ureditev še nadalje velja in jo v praksi tudi izvajajo. Posebej zanimiv pa je odgovor ministrice za znanost in raziskave, saj je 29. junija lani odgovorila, da ni na območju ministrstva nobene podlage za posebno manjšinsko ureditev. Ministrstvo za poljedelstvo in gozdarstvo: podrejeni so sicer obveščeni o sklepu ministrskega sveta, vendar ni bila do danes vložena še nobena slovenska vloga. Kar pa se tiče pravosodnega ministrstva, dr. Veiter povzema dopis ministrstva, po katerem je tako in tako že vse urejeno z znanim (diskriminacijskim op.) zakonom o uporabi slovenskega jezika iz leta 1959 o uporabi slovenskega jezika na območju vseh treh sodnih okrajev južne Koroške (do uveljavitve tega zakona je veljalo zadevno določilo na območju devetih sodnih okrajev!); poleg tega pa ministrstvo nima zadevnih uradov na Koroškem.

In kaj lahko torej zaključimo iz prispevka dr. Veitra? Razmere na Koroškem so še daleč od stališč in zahtev, in podpis državne pogodbe leta 1955. Predvsem se je pokazalo, da je vsa dosedanja ureditev (če se jo to sploh lahko imenuje) provizori, na katerega je v lanskem letu opozoril tudi koroški deželni glavar. Dejstvo pa, da so zadevni normativni akti o uporabi slovenskega jezika izključno internega značaja in da je javnost izvedela zanje v glavnem le posredno (in slučajno), kaže, da so v Avstriji še daleč od zadovoljive ureditve na področju uporabe slovenskega jezika pred oblastmi. Videti je tudi, da nihče ne upošteva kazenske sankcije proti tistim, ki bi skušali ali skušajo diskriminirati manjšino.

Delo, Ljubljana, 21. 1. 1975

„HEIMATDIENST SE PREDSTAVLJA ...“

Bralec našega lista nam je poslal karikaturu, s katero je skušal povedati, kako si predstavlja vlogo, ki jo igra Heimatdienst v manjšinskem vprašanju na Koroškem. Ob miselnosti, ki vlada na Koroškem in ki je prila do izraza zlasti ob dogodkih lanske jeseni, je karikaturist celo mnenja, da bi Heimatdienst „zaslužil“ Nobelovo nagrado za mir.

Športni vestnik

82 SANKAČEV NA 7. SANKARSKIH TEKMAH V ŽELEZNI KAPLI

Preteklo nedeljo je SPD „Zarja“ v Železni Kapli priredilo tradicionalne 7. sankarske tekme. 850 m dolga najbolje pripravljena proga, na katero so se podali tekmovalci, vseh skupaj 82, je bila kos tudi zadnjemu udeležencu Sankarske tekme, ki so imele cilj pri Hudopisku, je spremljalo tudi veliko število gledalcev, ki so se zbrali vzdolž proge.

Tekmovali so v štirih skupinah: mladinke, mladinci, ženske in moški, tekmovalci pa so morali dyakrat mojstrovati progo. Pri mladinkah je bila najhitrejša Marija Dolinšek (2:59,2) pred Terezijo Sadovnik (2:59,5), tretje mesto je zasedla Veronika Malle (3:00,2) pred Agato Sadovnik in Anico Ošino.

V skupini mladincev je zmagal Valentin Smrtnik (2:44,4) pred Francmom Rozmanom (2:51,7) in Robertom Kogojem (2:54,7); četrto in peto mesto sta zasedla Albert Rozman in Vili Ošina.

Razmeroma hitre so bile tudi ženske. Prva Urši Paul je potrebovala 2:53,0 minute, drugo mesto je osvojila Marica Hvala (2:53,3) pred Veroniko Sadovnik (2:55,8), Emijo Urh in Hedviko Rozman.

Skupni zmagovalci, tekmovalci z najboljšim časom, je postal Florijan Miklav, ki je za 850 m dolgo progo zabeležil čas 2:31,9 minute. Najhitrejši sankar je izhajal iz skupine moških in je poleg prvega mesta osvojil tudi prehodni pokal, za katerega osvovitev sta potrebni dve prvi mesti v zaporednih treh sankarskih tekmah. V skupini moških je drugo mesto zasedel Jakob Jerlih (2:36,9) pred Andrejem Virnikom (2:39,9) ter Francmom Osojnikom in Johannom Kmetherom.

7. sankarske tekme v Železni Kapli so bile lep uspeh SPD „Zarja“, slovenskega društva, ki se poleg kulturnega udejstvovanja bavi tudi s „telesno kulturo“, s športom. Vse priznanje velja organizatorjem za brezhoben potek športne prireditve, posebno pa za varnostne ukrepe. Nagrade je podelil zmagovalcem predsednik tekmovalne komisije Johann Stossler pri Rastočniku v Lepeni, kjer se je komisija bavila še z organizacijskimi vprašanji 6. smučarskega slaloma Železne Kaple, ki bo na sporedu to nedeljo.

ZAHOMČAN KAISER KOROŠKI PRVAK

V Feldkirchenu je bilo preteklo nedeljo koroško šolarsko in mladinsko prvenstvo v nordijskih disciplinah. Mlajši in starejši šolarji ter mladinci so tekmovali v štafeti 3x2 km oziroma 3x6 km in v smučarskih skokih na 30-metrski skakalnici. Zmagoviti štafeti sta bili Union Področica in SV Beljak. V smučarskih skokih so bili naslovi sledeče podeljeni: pri mlajših šolarjih je postal koroški prvak Heinz Koch (SV Beljak, 23,5, 23,5 m, 178,3 točke) pred Sigijem Godcem iz Zahomca (ŠD Zahomec, 21,5, 21,5 m, 156,4). V skupini starejših šolarjev je postal prvak Fredy Grojer (SV Beljak, 25, 25,5 m, 194,9).

Koroški prvak mlajših mladincev je postal Karl Kaiser iz Zahomca (ŠD Zahomec, 23,5, 25 m, 182,6) pred Seppom Aichholzerjem (SV Beljak, 24, 25 m, 181,8) tretje mesto je zasedel Herbert Marzola (ŠD Zahomec, 24,5, 24,5 m, 179,3) pred Sigijem Willmannom (ŠD Zahomec, 24,5, 24 m, 178,1).

Pri starejših mladincih je zmagal Hubert Schwarz (SV Beljak).

TRI TOČKE PREDNOSTI

Svoji 10. lovoriki zaporedoma za velik korak bliže se nahaja časno večkratni avstrijski hokejski prvak KAC iz Celovca. Potem ko je v razburljivi in najboljši tekmi sezone premagal ATSE, je tesno zmagal tudi proti novincu HC Salzburg s 5:4 (2:2, 1:2, 2:0). S tremi točkami prednosti je mojster nato sprejel v Celovcu WEV, ki je predčasno spoznal, da v boju za prvenstvo ni kos moštvom ATSE in KAC. KAC je zmagal s 4:3 (2:0, 0:0, 2:3), hokejisti pa se niso merili le v hokeju, temveč tudi v boksu. Po 25. kolu vodi torej KAC s tremi točkami prednosti pred ATSE (8:2 proti WAT Stadlau, 38 točk) in WEV (32).

SMUČARSKO PRVENSTVO ŠD ŠT. JANŽ

Smučarske tekme na Rutah nad Št. Janžom, ki jih vsako leto v okviru društvenega prvenstva priredi ŠD Št. Janž, bi morale biti že 7. januarja letos, pa so bile zaradi pomanjkanja snega preložene. Zato bo ŠD Št. Janž priredilo društvene smučarske tekme (društveno prvenstvo) naknadno v obliki veleslalom.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila: 5.00 — 6.30 — 8.00 — 10.00 — 13.00 17.00 — 19.00 — 20.00 — 22.00 — 23.00 — 24.00.

Dnevne oddaje: (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 5.05 Ljudske viže — 5.30 Kmetijska oddaja — 5.35 Ljudske viže — 5.40 Jutranja opažanja — 5.45 Pisane jutranje melodije — 6.00 Jutranja gimnastika — 6.35 Glasba in dobri nasveti — 6.45 Deželni razgled — 7.00 Glasbeni mozaik — 7.45 Lokalna poročila — 8.05 Godba na pihala — 8.15 Oddaja za ženo — 9.00 Za prijatelje stare glasbe — 10.05 Operetni koncert — 11.25 Oddaja za podeželje — 11.45 Za avtomobiliste — 13.05 Deželni razgledi — 13.30 Glasba po kosilu — 13.45 Slovenska oddaja — 15.30 Še vedno priljubljeno — 16.15 Ženska oddaja — 18.10 Odmev časa — 18.40 šport — 18.45 Note in beležke — 18.55 Lahko noč otrokom — 19.03 Pregled sporeda — 19.05 Zabeležite si — 19.35 Melodija in ritem — 20.05 Deželna poročila — 22.10 šport iz vsega sveta.

SOBOTA, 3. 2.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 6.55 Glasbeni mozaik — 7.55 Naš hišni vrt — 8.05 Družinski obzornik — 10.00 V zarišču — 10.45 Naša lepa domovina — 13.45 Voščila — 15.30 Iz koroškega zaklada ljudskih pesmi — 17.40 Anekdote gledaliških igralcev — 18.00 Deželni razgledi — 18.35 Mala solistična parada — 19.05 Nove avstrijske koračnice — 19.50 Note in beležke — 20.10 Zvečica Avstrija — 21.15 Urbanizacija dunajskih predmestij — 22.10 športna revija — 22.20 Plesna glasba po naročilu.

NEDELJA, 4. 2.: 6.10 Igra na orgle — 7.10 Veselo nedeljsko jutro — 8.15 Kaj je novega? — 10.30 Radijska pripovedka „Nadangel Gabriel“ — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.45 Iz domovine — 14.30 Voščila — 17.05 Ljudski koncert — 18.00 Sosedje na jugu — 19.00 Nedeljski šport — 19.40 Deželni razgledi — 20.10 Avstrijska rallye — 21.15 Zadržna postaja Dunaj — 22.10 športna revija.

PONEDELJEK, 5. 2.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 8.05 Oddaja za starejše ljudi — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Šolska oddaja — 11.03 Ljudska glasba — 13.30 Na obisku pri koroških godbah na pihala — 14.30 Knjižni kotiček — 16.30 Za otroke — 17.10 Kaj rad slišim — 17.56 Oddaja kmetijske zbornice — 18.00 Deželni razgledi — 19.50 Note in beležke — 20.10 „Piano forte“, oddaja o klavirju — 21.00 Sprememba gospodarske strukture na štajerskem — 21.30 Iz avstrijskega glasbenega ustvarjanja — 22.10 šport.

TOREK, 6. 2.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 11.03 Ljudska glasba — 14.30 „Valčki in polke“ — 15.00 Ljudska glasba iz štajerske — 16.30 Za otroke — 17.10 Avstrijski o Avstriji — 17.56 Oddaja sindikalne zveze — 18.00 Deželni razgledi — 19.05 „Mi kmetje“ — 19.50 Note in beležke — 20.10 Diletto musikale — 21.05 Pojemo in pripovedujemo o deželi ob Dravi.

SREDA, 7. 2.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Šolska oddaja — 11.03 Ljudska glasba — 13.30 Na obisku pri koroških zborih — 14.45 Koroška pesem — 16.30 Operetni koncert — 17.10 V dunajski kavarni — 17.56 Oddaja združenja industrialcev — 18.00 Deželni razgledi — 19.35 Za prijatelja planin — 19.50 Note in beležke — 20.10 Radijska igra — 21.10 Pisan ples melodij — 21.30 Zvezna dežela poročila.

ČETRTEK, 8. 2.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Šolska oddaja — 11.03 Ljudska glasba — 13.30 Zabeleženo na koroških cestah — 16.30 Za otroke — 17.10 Veliki operetni koncert — 17.56 Oddaja zbornice obrtnega gospodarstva — 18.00 Deželni razgledi — 19.05 Avstrijske godbe na pihala — 19.50 Note in beležke — 20.10 Po štajersko in koroško — 21.00 Iz graškega glasbenega življenja — 22.30 Človek v družbi.

PETEK, 9. 2.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 11.03 Ljudska glasba — 13.30 Ljudske viže — 16.30 Pripovedke za naše najmlajše — 17.10 Glasba za konec tedna — 17.56 Oddaja delavske zbornice — 18.00 Deželni razgledi — 19.50 Note in beležke — 20.10 Orkestrski koncert — 21.30 „Kako se seznanim z dekletom?“

SLOVENSKE ODDAJE

SOBOTA, 3. 2.: 9.00 Rubrika za jugoslovanske delavce v Avstriji — Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 4. 2.: 7.10 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 5. 2.: 13.45 Informacije — Prešern v glasbi

TOREK, 6. 2.: 9.30 Za vsakega nekaj — 13.45 Informacije — šport od tu in tam — Otroci, poslušajte!

SREDA, 7. 2.: 13.45 Informacije — Zbori pojejo — Ob Prešernovem dnevu.

ČETRTEK, 8. 2.: 13.45 Informacije — Žena, družina, dom.

PETEK, 9. 2.: 13.45 Informacije — Zdaj smo delo dokončali.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30 — 5.00 — 7.00 — 8.00 — 9.00 — 11.00 — 12.00 — 13.00 — 14.00 — 17.00 — 18.00 — 22.00 — 23.00 — 24.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 4.30 Dobro jutro — 5.30 Danes za vas — 5.45 Informativna oddaja — 6.00 Jutranja kronika — 6.30 Informativna oddaja — 7.25 Pregled sporeda — 7.45 Informativna oddaja — 10.00 Danes popoldne — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Dogodki in odmevi — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 19.00 Lahko noč otroci — 19.10 Obvestila — 19.30 Radijski dnevnik — 23.05 Literarni nokturno.

SOBOTA, 3. 2.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pionirski tednik — 9.35 Glasovi v ritmu — 12.10 Naši priznani umetniki igrajo Mozarta — 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji — 15.40 Poja naši operni pevci — 17.10 Z ansamblom Laurinda Almeida — 17.20 Gremo v kino — 18.15 Dabimo se ob isti uri — 19.15 S štirimi kovači — 20.00 Spoznavajmo svet in domovino — 21.15 Za prijeto razvedrilo — 22.20 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

NEDELJA, 4. 2.: 6.00 Dobro jutro — 6.50 Danes za vas — 7.30 Za kmetijskega proizvajalca — 8.05 Radijska igra — 8.45 Skladbe za mladino — 10.05 Še pomnite, tovariši... — 10.25 Pesmi borbe in dela — 10.45 Voščila — 11.50 Pogovor s poslušalci — 13.50 Z domačimi ansambli — 14.05 Popularne operne melodije — 15.05 Nedeljsko športno popoldne — 17.05 Radijska igra — Na širnem morju — 17.41 Melodije z velikimi zabavnimi orkestri — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.20 Zaplešite z nami — 23.15 Jazz za vse.

PONEDELJEK, 5. 2.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravilic in zgodb — 9.20 Z velikimi zabavnimi orkestri — 12.40 S tujimi pihalnimi godbami — 14.10 Amaterski zbori pojo — 14.30 Voščila — 16.40 Zvoki in barve orkestra Peter Walden — 17.10 Ponedeljkovo glasbeno popoldne — 18.15 Zabavni zvoki iz vzhodnoevropskih dežel — 19.15 Z ansamblom Toneta Žagarja — 20.00 Operni koncert — 21.30 Tipke in godala — 22.15 Za ljubitelje jazza — 23.15 Popevke se vrstijo.

TOREK, 6. 2.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Radijska sala — 9.35 Slovenske narodne — 12.10 Lahka koncertna glasba — 14.30 Z ansamblom The Shadows — 14.40 „Na poti s

Tischler und Maschinenteiler (selbständige Kräfte)

zu besten Bedingungen gesucht. Leistungsprämien, freies Quartier, bei Eignung Wohnungsbeistellung möglich.

SCHOBER — Fensterbau — Wels, Aschet 73 Tel. 0 72 42/5261

kitara“ — 15.40 Od melodije do melodije — 17.10 Popoldanski simfonični koncert — 18.15 V terek nasvidenjel — 19.15 Z ansamblom Jožeta Burnika — 20.00 Prodajalna melodij — 20.30 Radijska igra — Poročila o kugi v Londonu — 22.15 Popevke se vrstijo — 23.15 Pri skladatelju Igorju Stručenju.

SREDA, 7. 2.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Za mlade radovedneže — 9.25 Iz glasbenih šol — 12.10 Odločki iz slovenskih oper — 13.15 Zabavna glasba — 14.30 Voščila — 15.40 Majhen recital sopranistke Nede Zrimškove — 17.10 Naša glasbena galerija — 18.15 Glasbene vinjete — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 22.15 S festivalov jazza — 23.15 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe.

ČETRTEK, 8. 2.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Radijska sala — 9.35 Mali sestavi pojo slovenske narodne — 12.40 Igrajo pihalne godbe — 14.10 Mladina poje — 14.30 Sestanek instrumentov — 15.40 Koncertantna glasba Clauda Debussyja — 16.40 Spomini na Prešerna — 17.10 Koncert po željah poslušalcev — 18.15 Z Zabavnim orkestrom RTV Ljubljana — 19.15 Z ansamblom Frana Purharja — 20.00 Četrto večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer — 22.15 Paleta popevk in plesnih ritmov — 23.15 Večer slovenske sodobne orkestralne glasbe.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5-50 — Tiska: Založništva in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

ZAHVALA

Ob bridki izgubi mojega moža

LIPEJA SAGERJA

se vsem, ki so ga v njegovi bolezn obiskovali ali se njegovega pogreba udeležili, prisrčno zahvalujem. Posebna zahvala velja prelatu Zechnerju za sprevidenje, kaplanu Dersoli za žalni obred in mestnemu župniku Kulmežu za opravilo. Zahvalim se tudi pevcem za žalostinke, nadalje zastopnikom mestne občine M. Kumerju ter zastopniku socialistične stranke Mikužu za besede zahvale in tolažbe ob odprtem grobu. Prav tako hvala tudi uslužbencem mestne občine, ki so rajnega pripeljali iz Celovca in ga v Šmihelu položili k večnemu počitku.

Elizabeta Sager, vdova

Slovenska filharmonija OB JUBILEJU DANILA ŠVARE

Danes ob 20.15 uri bo v Ljubljani koncert Slovenske filharmonije, ki ga bo vodil Danilo Švara v proslavitev svojega življenjskega jubileja.

Na sporedu bodo dela Lajovca, Schumana in Švara, kot solistka pa bo sodelovala sovjetska čelistka Natalija Šahovska.

AVSTRIJA

SOBOTA, 3. 2.: 12.25 Mednarodne smučarske tekme — 15.30 Hišni koncert — 16.30 Za otroke — 17.25 Klub seniorjev — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.55 Dober večer soboto želi Heinz Conrads — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Oddaja Rudi Carell — 21.50 Čas v sliki — 21.55 Najlepša iz Mötane.

NEDELJA, 4. 2.: 10.55 Mednarodne smučarske tekme — 16.30 Za otroke — 16.40 Za mladino — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Festival pantomime — 18.30 Stoletje kirurgov — 19.30 Čas v sliki — 19.40 Šport — 20.15 Kraj zločina — „Navaden umor“ — 21.45 Šport.

PONEDELJEK, 5. 2.: 18.00 Novo v znanosti — 18.30 Otrokom za lahko noč — 18.30 Stan Laurel in Oliver Hardy — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novice — 20.06 Šport — 20.15 Oddelek S — 21.10 Poštni predal 7000 — 21.25 Oddaja o avtomobilih in o boksu — 22.25 Čas v sliki.

TOREK, 6. 2.: 18.00 Angleščina — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 To je moj svet — 19.00 Slike Avstrije in Južne Koroške — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novice — 20.06 Šport — 20.15 Prostor za živali — 21.05 Mestni pogovori — 22.25 Čas v sliki.

SREDA, 7. 2.: 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Zgodnja vigrad, film — 16.30 Za otroke — 17.35 Lassie — 18.00 Francoščina — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.55 Televizijska kuhinja — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novice — 20.06 Šport — 20.15 Saga o Forsythih — 21.10 Prerezi — 22.10 Čas v sliki.

ČETRTEK, 8. 2.: 10.00 Šolska oddaja — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Športni mozaik — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novice — 20.06 Šport — 20.15 Čas za Charleya — 21.50 Čas v sliki.

PETEK, 9. 2.: 11.00 Klub seniorjev — 12.55 Mednarodne smučarske tekme — 18.00 Orientacija — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Očarljiva Jeannie — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novice — 20.06 Šport — 20.15 Zgodilo se je **pojutrajšnjim** — 21.10 Teror nad oblaki — 22.10 Čas v sliki — 22.15 Črni panter iz Rotane pustolovski film.

AVSTRIJA 2

SOBOTA, 3. 2.: 17.00 Nevarnost v deželni ligavi — 18.30 Bos v parku — 18.55 Glasbena zgodovina — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Televizijski film — 21.40 Čas v sliki.

NEDELJA, 4. 2.: 18.00 Tedenski obzornik — 18.30 Horizonti — 19.15 Gasilstvo in varstvo okolja — 19.30 Čas v sliki — 19.40 Novo o kulturi — 20.10 Vzgoja — 20.15 Gosti pri... NDR — 23.40 Čas v sliki.

PONEDELJEK, 5. 2.: 18.30 To so Benetke — 19.00 O biologiji — 19.30 Čas v sliki in kulturne novice — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Sergej Eisenstein — portret — 21.05 Krizarka Potemkin — 22.05 Telereprize.

JUGOSLAVIJA

SOBOTA, 3. 2.: 9.35 Šolska oddaja — 12.25 Mednarodne smučarske tekme — 16.30 Košarka Beograd-Radnički — 18.00 Obzornik — 18.15 Kraljevič in berač — 18.45 Filmska burleska — 19.10 Mozaik — 19.15 Humoristična oddaja — 20.00 Dnevnik — 20.35 Rezervni čas — 22.00 Arseno Lupin — 22.50 Kažipot — 23.10 Poročila.

NEDELJA, 4. 2.: 8.55 Z ansamblom Borisa Franka — 9.20 Mestace Peyton — 10.12 Kmetijska oddaja — 10.55 Mozaik — 11.00 Otroška matineja — 11.55 Poročila — 12.00 Kažipot — 12.20 Mednarodne smučarske tekme — 16.15 Košarka Crvena zvezda: Partizan — 18.00 Poročila — 18.05 Jumbo jet — dokumentarni film — 18.55 Ganja — 20.00 Dnevnik — 20.35 Šoferji — 21.20 Jugoslovanski jazz dans — 21.35 športni pregled — 22.05 Poročila.

PONEDELJEK, 5. 2.: 9.35 Šolska oddaja — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.40 Šolska oddaja — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 16.45 Madžarski pregled — 17.45 Zvonček Palček — 18.15 Obzornik — 18.30 Gvajana, dežela voda — 18.55 Mozaik — 19.00 Mladost za mlade — 20.00 Dnevnik — 20.35 Atentator in krati — 21.45 Kulturna diagonala — 22.35 Poročila.

Torek, 6. 2.: 9.35 Šolska oddaja — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.45 Šolska oddaja — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 16.40 Madžarski pregled — 17.45 Pepe s trobotno — 18.15 Obzornik — 18.30 Od zore do mraka — 19.00 Prehrana dojenčkov — 19.20 S kamera po svetu — 19.45 Risanka — 20.00 Dnevnik — 20.35 Pogovor o Slovcnih v Italiji — 21.35 Kolumbovci — 22.25 Jazz na ekranu — 22.55 Poročila.

SREDA, 7. 2.: 8.20 Šolska oddaja — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 16.50 Madžarski pregled — 17.30 Mačkon in njegov trop — 17.55 Obzornik — 18.10 Na sedmi stazi — 18.30 Zaščita podjetniške dejavnosti — 18.55 Mozaik — 19.00 Prešernova proslava — 19.45 Risanka — 20.00 Dnevnik — 20.35 Zdravica — 20.45 Koncert s Prešernove proslave — 21.30 Evropsko prvenstvo v umetnostnem drsanju — 22.45 Poročila.

ČETRTEK, 8. 2.: 9.35 Šolska oddaja — 16.45 Madžarski pregled — 17.35 Jurček — 18.15 Obzornik — 18.30 Družina Jehu — 18.55 Zadnji Vikingi — 19.45 Risanka — 20.00 Dnevnik — 20.25 Kam in kako na oddih — 20.40 Četrtekovi razgledi — 21.30 Evropsko prvenstvo v umetnostnem drsanju — 23.00 Poročila.

PETEK, 9. 2.: 9.30 Šolska oddaja — 16.45 Smuk za ženske — 17.45 Veseli tobogan — 18.15 Obzornik — 18.30 Risanka — 18.40 Vzgojni problemi — 18.50 pet minut za boljši jezik — 18.55 Mozaik — 19.00 Kratek film — 19.15 Naš ekran — 19.45 Risanka — 20.00 Dnevnik — 20.30 Dokumentarni film — 21.10 Evropsko prvenstvo v umetnostnem drsanju — 23.00 Poročila.